

dunărea de jos

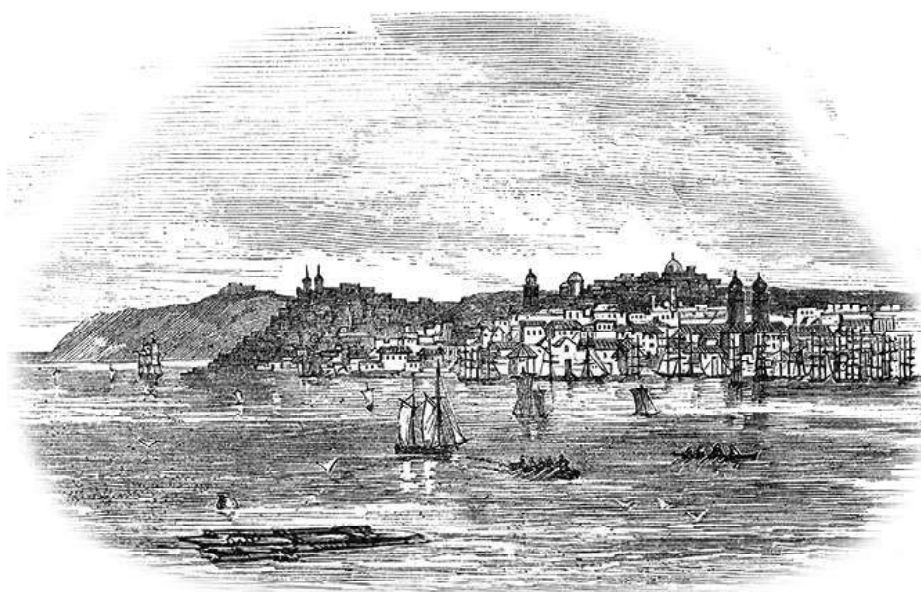
Suflet către Suflet

Nr.220
IULIE
2020

consiliul județean Galați ● centrul cultural „dunărea de jos“

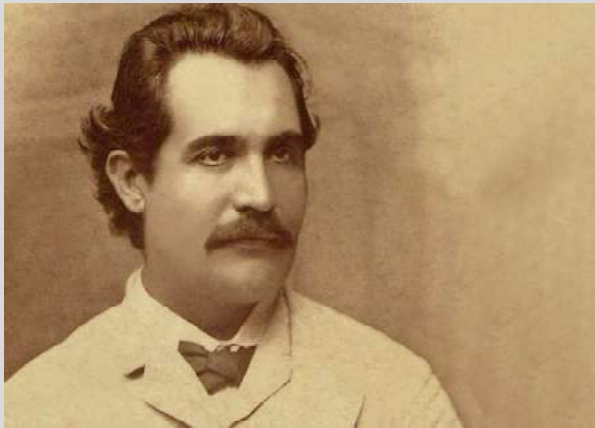

ZIUA DUNĂRII

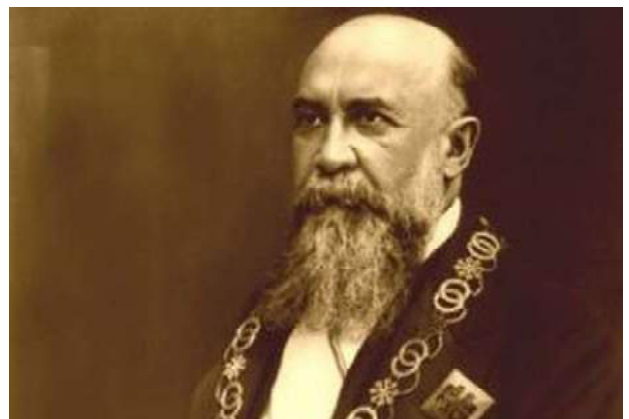
ZIUA DUNĂRII

iulie 2020

Am voi să credem că Occidentul întreg
va înțelege, în sfârșit, că la Dunăre,
interesele României sunt ale
Occidentului însuși.
Mihai Eminescu

Suntem un stat de necesitate europeană.
Răzimată pe cetatea carpatică și veghind
asupra Gurilor Dunării, străjuind aici
în numele și interesul întregii Europe
din spatele ei.
Nicolae Iorga

Dunărea, liniștită și largă,
cu aceiaș nepăsătoare maestate
de mii de ani alunecă spre mare
în leneșe încovăiri.
Jean Bart

Locuitorii de la nordul Dunării de Jos
pot fi considerați strămoșii Omenirii.

Louis de la Valee Poussin

Nu putem concepe existența neamului românesc
fără Nistru, cum nu putem să o concepem
fără Dunăre și Tisa, ca să ne despartă de
elementul slav.

Gheorghe Brătianu

Locurile primare ale dacilor trebuie căutate
pe teritoriul României. Într-adevăr, localizarea
centrului principal de formare și extensiune
a indo-europenilor trebuie să fie plasată la
nordul și la sudul Dunării de Jos.

Gordon W. Childe

peter sragher

n. în 1960 la bucurești. căsătorit cu cristina cu care are un fiu, david-thomas. studii de germanistică la *universitatea din bucurești*. președinte al filialei bucurești – traduceri literare al “uniunii scriitorilor din românia” și membru al “grazer autorinnen - und autorenversammlung” – austria.

volum de poezie. 8 volume de poezie, dintre care ultimele: *you are the dragon* – ediție bilingvă chineză-română, china renmin university press, beijing, 2019; *acropolis urcarea*, ediție bilingvă română-greacă, vaxkikon publishing house, atena, 2019; peter sragher / claus ankersen, in defence of the cherries / în apărarea cireșelor, ediție bilingvă, engleză-română, editura brumar, timișoara, 2019. **proză.** *cartea lui david*, cu acuarele de david-thomas sragher, editura brumar, timișoara, 2017. **traduceri** din poezia contemporană austriacă: *bernhard widder, ernst david, gerhard kofler, bruno weinhals și christian loidl* (volume bilingve).

festivaluri. de poezie în străinătate și în țară. **expoziție foto.** 2007 – fotografie alb-negru *lemn viu, lemn rupt, lemn mort în prater și lobau* – austria, «muzeul municipiului bucurești». **coordonator** la „revista de traduceri literare” *lunară*, online (vezi: www.fitralit.ro/revista), ca și la “colocviile de traduceri literare”, co-organizator al festivalului internațional de poezie porțile dunării, galați (din 2017) și al festivalului internațional de poezie, galați (din 2017) co-organizator al *simpozionului internațional despre retraducerea literară* (din 2019).

se coboară ceața

pe *dunăre*

să spună peștilor că apa făcută
abur

poate pluti precum
aerul

ceața mângâie peștii de drag
scoțându-le câte o aripioară
la soare
să le aducă aminte de zbor

așa

cu peștii care-și prefac
aripioarele ascuțite

gata să ocrotească icrele
ce le se preling din solzii
aurii

primăvara la bătaia peștelui
la bătaia peștelui
între viață și moarte

în aripi adevărate
cu pene și puf

și-așa peștii își iau
zborul

din măloasele ape tulburi
învârtiți de câte o volbură
care ar voi să le-afunde dorința
de zbor
până pe fundul de pământ
al râului

mușcat de pietre
rănit de trecerea lemnelor grele
care-i tulbură liniștea
aidoma somnului
cu burta făcută una cu fundul
de râu

unii spun că de când curge *dunărea*
pe-aici la *maliuc*

e același somn culcat
pe pământul înmuiat

de apă tulbure
și el își schimbă doar solzii
și aripioarele
și mustățile

o dată la o sută de ani
când coada lui lovește
apa și
învolează undele
curgătoare

o dată la un veac
se leapădă de trup

și înoată doar oasele lui
și apa curge printre
orbitele-i tari

deodată-l
îmbracă apa pe nevăzute
cu solzi

cu aripioare
și ochii-i înfloresc la ceas de
primăvară

aidoma salcâmului de *delta dunării*
albi și văzători
gata să apuce prada
care l-a crezut pentru o clipă
mort

și s-a așezat în orbitele goale
ale ochilor
dar ochii lui acum văd
și botul lui prinde
și prada a văzut moartea
cu ochii ei

și somnul meu doarme iar
sătul

îmbrăcat în solzii cei noi de *dunăre*
pentru că de când lumea *dunărea*
îl îmbracă pe somnul meu

moale a fundului de *dunăre*
unde doarme somnul leneș

dar peștele-pasăre sus
se desprinde întâia oară
din ape cu totul
fără puțință de întoarcere
fără dorința de întoarcere
precum atunci când
depun icre peștii
și uită de apa lor
sfântă
peștii uită că există

acum însă zboară pentru întâia
oară
cu aripi ușoare
din pene și puf
și botul nu mai este
nu se mai deschide și-nchide
mut
acum peștele-pasăre
are cioc și sărută
aerul
acum are cioc și începe
să cânte

peștii-pasăre se uită la
cer
și solzii lor
ultimii solzi le cad
dintre pene
solzi albaștrii
umpluți de
cer

maliuc, dimineața zilei de 1 iunie 2011

așa s-a călit oțelul
poem stachanovist

în lupta de clasă
unde nu există învingător și învins
ci doar o permanentă
încleștare
ca și oțelul topit
unde se-nfruntă
arderea cu atomi
oțelul în devenire însă
visează la răcoare
visează la formă
să ia forma secerii și a ciocanului
precum cere partidul lui lenin și stalin

să fii de tânăr muncitor
să ajungi stachanovist
ca o-noronare
să dai țării cât mai mult
oțel
să dai peste plan
să dai și o palmă peste
obraz
să dai oțel călit
și călind oțelul
să te călești și tu în
lupta de clasă

ce poate fi mai înălțător decât lupta de clasă
unde învingi dușmanul de clasă
pentru totdeauna
învingi și băutura pierzaniei
coca cola

rupi în bucăți pălăriile burgheziei putrede pe dinăuntru
și pui șapcă muncitorească pe creștet de mușic
te lepezi iute de costumele fine ale burgheziei
împopoțonate
cu cravată și lornion

și pui cu avânt sincer halatul de muncă cenușiu
plin de sudoarea săptămânii de lucru
a ta e sudoarea
fără puțință de tăgadă
înălțător de împruțită
da' e a ta și numai a ta
nimeni nu ți-o poate lua
sudoarea ta împruțită
de muncitor cu mâinile
vârât în furnal
înfierbântate

și dai cărbune
și scoți oțel
și dai cărbune
și scoți oțel

ai un țel
scoți oțel
ai un țel
scoți oțel
ai un țel
scoți oțel

bucurești, 13, 14 martie 2012
city grill primăverii, 29 noiembrie 2018

« Viață de pilot » fragment

Ion Pădureanu, pilotul de port, se îmbarcă pe navă. Fără grabă, urcăm și noi, stând undeva în salonul navei, urmărind prin hublouri ce se întâmplă. Nu suntem îngrijorați. Vrem doar să știm când se termină manevra de întoarcere ca să putem urca în comandă și să preluăm nava. Mustăciosul meu coleg încă mai bodogănește. Cargoul este întors rapid cu prova în aval și pilotul de port coboară în pilotină, cu buletinul de manevră semnat de comandant, dar și cu pieptul umflat într-o parte. Înseamnă că are acolo un carton de țigări. Nu-i rău. Sigur o să ne dea și nouă ceva, dacă va fi mulțumit de prestație.

La urcare am sesizat că nava este încărcată peste marca de pescaj. Cu siguranță că ofițerii de la Căpitănia Portului Galați, care au făcut parte din comisia de control, au sesizat asta. Deci totul este în regulă, s-ar spune. Acum îmi explic de ce sacoșele

erau atât de dolofane. Ce era să facem? Nu ne putem pune cu Autoritățile. Așa funcționează sistemul.

Mă uit iar la ceas. Constat că viteza navei ne-ar permite să ajungem pentru înnoptare, jos de Tulcea, la locul oficial de ancorat din zona Milei Marine 36. Atât noi, cât și comandantul turc, suntem relaxați. Intrăm în rutina obișnuită a unui voiaj, cu o navă mai mică de 100 de metri, pe un traseu arhicunoscut și pe o vizibilitate destul de bună, chiar dacă cerul e acoperit de nori.

Sunt puțin nedumerit. La Cotul Pisicii, unde reduc viteza, dar nu folosesc unghiuri mari de cârmă, constat că nava se comportă ciudat. Doar la 5 grade babord sau tribord, cargoul are un rulu mai mare decât normal. Știu că vaporul este încărcat cu sârmă, dar sesizez că și pe capacele închise ale magaziiilor sunt așezați colaci de sârmă pentru construcții. De fapt îi văzusem de la plecare, dar nu mă alarmasem. Par a fi legați bine, între ei, cu parâme metalice și chei de împreunare. Comandantul, un turc cam la patruzeci de ani, cu părul tuns scurt, mă asigură că marfa de pe capace este amarată cum trebuie. Abia aștept să ajung la locul de ancorat pentru înnoptare. Sunt convins că o să primim o cabină minusculă, cu două paturi suprapuse. Noroc de cărțile din geamantane care ne vor mai omorî timpul din lunga noapte care ne așteaptă. Amândoi suntem mari amatori de lectură, împătimiti așa putea spune.

Ce repede trece timpul! Este ora 17 și 40 de minute și ne apropiem de Mila 44. La Ceatalul Ismail, situat la Mila 43, unde Dunărea se bifurcă în două, de pilot vom intra, la dreapta, pe brațul Tulcea, lăsând la stânga brațul Chilia, pe care acum îl împărțim cu Ucraina Sovietică. Nu mai contează că teritoriul aflat pe malul stâng al Chiliei, dar și pe malul stâng al Dunării, între Mila Marină 72 și Ceatal Ismail, a fost cândva pământ românesc. Împărțim și Dunărea Mare cu ucrainenii, cu excepția însă a celor 800 de metri, situați aval de gura de vărsare a Prutului. A știut tătuca Stalin ce face. Și-o fi râs pe sub mustață când s-a îndurat să le lase moldovenilor de peste Prut acești 800 de metri. Să nu mai bombăne că n-au ieșire la Dunăre.

Încurcă-i, drace! și-o fi spus, cu gândul la o eventuală prăbușire a imperiului sovietic. Eu cred că poate dormi liniștit, acolo unde este. Nici într-o mie de ani nu se va întâmpla asta, zic eu, după cum se prezintă situația actuală în lume.

Reducem viteza la intrarea pe brațul Tulcea. Ne confruntăm, la dreapta, imediat după ceatal, cu un cot de 90 de grade. Navigăm pe mijlocul șenalului. Cargoul se înclină prea mult la babord. Așa se întâmplă la coturi. Oricât ar fi viteza de mică, navele încărcate la capacitate maximă se mai înclină. Acum însă cargoul a luat o bandă prea mare. Îi spun timonierului să redreseze cârma, dar înclinarea la babord se accentuează, în loc să se reducă, așa cum ne așteptam cu toții.

Un zgomot sinistru ne sparge urechile. Colacii de sârmă patinează la stânga, pe capacele magaziiilor. Se scurg la babord, dar nu cad în Dunăre. Rămân agățați, ca un ciorchine imens, peste copastie. Suntem pierduți! Ieșim din comandă, la tribord, ținându-ne de balustradă. Echipajul aflat în cart liber, năvălește buimăcit pe punte. Mișcarea de întoarcere a navei spre malul drept este atât de rapidă încât mă gândesc că ar mai fi o speranță de salvare a navei și a noastră - eșuarea pe mal!

Apa intră deja cu furie în sala mașinilor și în cabine, poate chiar și în magazine. N-a fost timp să fie închise etanș. Apropiindu-ne de mal, strigăm la șeful de echipaj să fugă la prova, dacă poate, și să fundarisească ancora din tribord. Curajos, acesta ajunge cu greu la vinci. Cu toate încercările, ancora refuză să se miște, dărmite să cadă. E firesc dacă m-aș gândi la înclinarea la babord, mai mare de 60 de grade. Dar nu mai știu ce gândesc. S-a făcut brusc liniște!

Un tânăr nebărbierit țâșnește din interiorul navei cu o geantă diplomat în mână dreaptă. Are în ea actele navei. Își caută comandantul. Acesta îi mulțumește din priviri, cu aerul unui care e consolată de moartea unui membru drag al familiei. Curentul puternic îndepărtează nava de malul drept, răsucind-o cu prova spre amonte. Nu mai există

speranța salvării navei, așa cum se înclină ultimele puteri. Încerc să ajut, să mă ajut, să-i ușurez sarcina salvatorului meu! Îmi sprijin picioarele de vaporul care se scufundă, împreună cu mine, și împing din răspuțuri. Apa mi-a ajuns aproape de gât! Strig cât mă țin rărunchii: Dumnezeu, există!

E bună și frica la ceva. Ne apropiem de Tine!

Ca din cer, la capătul unei parâme subțiri, Motanul aterizează în barcă. Îi mulțumește șoptit barcagiului salvator. Lipoveanul trage la rame, implorându-ne să ne așezăm mai repede.

Trebuie să ne grăbim! Nava ne poate trage la fund cu tot cu barcă. Suntem încă aproape de iad! Lopețile mușcă furioase apa! Mi se pare că ne îndepărtăm cu viteza melcului.

Aud o bolboroseală, urmată imediat de zgomotul înspăimântător al unui sorb uriaș. Sunt convins că epava se va așeza comod pe patul moale de mâl. În timp, încet, încet, mâlul o va acoperi. Va zace aici pentru veșnicie poate. Apa e atât de adâncă la malul stâng încât nu va încurca navigația cu nimic. Poate vor pune o geamandură de atenționare, dar acum asta e ultima mea grijă.

Fluviul a redevenit paralel cu cerul, dacă m-aș putea exprima așa, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Inima îmi bate din ce în ce mai încet, revenind la normal. Totul s-a întâmplat atât de rapid... Nu suntem singuri. În jurul nostru roiesc mai multe lotci care strâng marinarii naufragiați. Naufragiați pe Dunăre!

Viață de pilot

« Viață de pilot »

- Să fi fost, zic eu, pe 14 sau 15 iulie 2005, dis-de-dimineață, când primesc telefon de la Pilotaj pentru voiaj, dar deșteptul care-i de serviciu nu-mi spune ce fel de navă este și ce destinație are. Știi cum e. Dacă pleci numai până la Tulcea și ziua e mare îți faci socoteala că ai timp să te întorci la Galați în aceeași zi și atunci nu mai are rost să-ți cari după tine ditamai geanta cu schimburi, aparat de ras, săpun, prosop și toate alea pe care le iei de obicei la drum. După ce pilotul dispecer îmi închide telefonul în nas, nu mai stau pe gânduri, înhaț geanta și alerg la agenție unde aflu că mă voi duce cu un convoi, dintr-o dană a Șantierului Naval Damen, până în mare, împreună cu Brata. Vremea e frumoasă, dar nu pot deocamdată să-mi fac planuri cu ieșirea la mare pentru că nu știu ce viteză va prinde convoiul. Luăm actele și o întindem cu mașina firmei la Damen Shipyard Galați, luând cu noi și marinarii legători. La remorcherul cu pavilion panamez și echipaj polonez ne întâmpină cu brațele deschise comandantul, numai zâmbet tot. Arată de vreo cincizeci de ani, are părul blond ciufulit și e puțin buhăit la față, ca orice băutor de tărie. Nu apucăm să ne dezmeticim și să legăm două vorbe că ne și trezim cu două cafele sub nas, negre ca funinginea. „Would you like your coffee with milk?”, ne întreabă polonezul, măsurându-ne din cap până-n picioare. „Black is fine.”, îi răspund stânjenit de atenția lui. „Panimaete pa ruski?”, se trezește Spirache să-l întrebe dintr-odată.

Spiridon Suvarov sau Spirache, poreclit Brata de colegi, este originar din Sfiștofca, sat aflat în Delta Dunării, între brațul Chilia și canalul Sulina, aparținând de comuna C.A.Rosetti, populat de ruși lipoveni. În 2005 Suvarov era un bărbat trecut de șaizeci de ani care nu-și arăta vârsta. De statură potrivită, cu privirea suspicioasă și mereu încruntată, bine legat și cu părul rar, încă negru, dat peste cap ca să-i ascundă începutul de chelie, cu greu i-ai fi dat mai mult de cincizeci de ani. Primele patru clase le-a făcut în satul natal, unde lecțiile i-au fost predate în limba rusă. De aceea, probabil, nu a reușit niciodată să vorbească românește fără un puternic accent rusesc. Poate că în sinea lui gândește rusește pentru că scoate cuvintele românești din gură repezit, de parcă le-ar traduce la urgență și n-ar vrea să le uite.

- N-a fost o idee prea bună, i-am spus lui Radu.
- Care anume? mă privi el nedumerit.
- Asta, cu vorbitul în rusește. De-a lungul istoriei polonezii au avut de suferit cel mai mult de pe urma rușilor. La Katyn, de pildă, în 1940, sovieticii au omorât, trăgându-le câte un glonț în ceafă, peste 22.000 de polonezi, luați prizonieri în 1939. Majoritatea erau ofițeri rezerviști ai Armatei Poloneze și foști intelectuali de elită în viața civilă.
- Să știi că ai dreptate. Să fi văzut cum s-a schimbat la față comandantul când l-a auzit pe Brata vorbind. Totuși i-a răspuns și din clipa aceea, ei doi, numai în rusește au gavarit.
- Ce aveai la remorcă? l-am întrebat.
- Un corp de cargou, de vreo o sută, o sută zece metri, cel mult. Am făcut rondoul chiar acolo, în dreptul danelor șantierului. Meseriaș jupânul! Nu a trebuit să-i spun la manevra de întoarcere nici „dă-te mai încolo”. Era 6.00 dimineața când am pus prova la vale. Aveam în fața noastră peste paispe ore de lumină. Cu 6 mile la oră, cât făceam la drum întins, în treișpe ore jumate, cel mult paispe, eram la mare, fără să mai fim nevoiți să ancorăm. Taman la fix, tandea pe mandea! Ne-am luat apoi atribuțiunile în primire, convenind cu Spiru, să dăm comenzile în engleză timonierilor. Aceștia, băieți tineri, nu prea înțelegeau lipoveneasca lui Brata.
- O fi poloneza limbă slavă, dar nu e aceeași cu muscăleasca. Comandantul învățase rusa la școală, așa cum era predată atunci în toate țările lagărului socialist. Cine a învățat-o, vreau să spun, că de mine nu prea s-a prins, am mormăit, întrerupându-l pe Radu.
- Crezi că mie, în afară de comenzi și câteva cuvinte acolo, mi-a intrat mai mult în doyleac? Nu știi că era obiceiul într-un timp, să-i spui-cuiva pe care ți se pune pata, așa, ca să faci mișto de el, că e mai urât decât limba rusă?
- Dacă ai să ascuți cântecele lor populare, de stepă, corurile lor, ai să-ți schimbi părerea. Nouă ne dispăcea

rusa pentru că ne era băgată pe gât cu de-a sila și din alte motive pe care nu are rost să le discutăm acum. Treci mai bine la subiect. Ați avut probleme cu convoiul pe Dunăre sau pe canalul Sulina?

- La Dunăre, nu. Remorcile de fluviu au fost perfect egalate și știi cum mergea convoiul? Șnur! Și timonierii, doi de toți, erau valabili. Respectau întocmai instrucțiunile și când le spuneam „Stady!”, nu mai trebuia să le zic nimic în grade, la timonă sau pe giro (girocompas). Pe canal a fost mai greu pentru că s-a stârnit din senin o curvă de vânt dinspre nord-est, mai mult est pentru că ne sufla în nări, din prova adică, și mai puțin din stânga. Trebuia să fim atenți să nu „măturăm” malurile cu ditamai fieroica aia nepropulsată pe care-o aveam la remorcă. O umfla vântul ca pe o pânză de corabie. Partea nasoală a fost că pe măsură ce coboram afurisitul de vânt se înfoia tot mai mult în pene. Noroc de remorcherul șantierului, „Bușteni”, care era legat la pupa convoiului. Punea imediat mașina înapoi, dacă era nevoie. Să ancorezi un convoi maritim pe canal, atunci când ești cu prova aval, e o adevărată cascadorie, dar ne gândeam la această posibilitate. Singurul loc unde am fi putut risca să ancorăm ar fi fost la Mila 6. Când eram pe la Crișan, la Mila 12, am contactat Pilotajul Sulina și am cerut un meteo. Vântul era din est-nord-est, forța cinci spre șase, iar gradul mării era cinci. Nici pomeneală să închidă bara. Ghinion însă! După ce-am trecut de palat s-au rupt parâmele de la remorcherul șantierului.

I-am dat voie lui „Bușteni” să plece amonte, spre Galați. Când ne pregăteam, în apropierea Barei Sulina, să molăm remorcile de fluviu și să rămânem numai în cea de mare, poc!- s-au forfecat și cele de fluviu. Bulăul se montase urât de tot. Hodoronc - tronc, când deja trecusem de Bară, cu chiu, cu vai, numai noi știm cum, se trezește și Pilotajul Sulina să ne anunțe că Bara și Canalul Sulina s-au închis, forța vântului fiind șapte, cu rafale până la opt. Păi acum ne anunțau?! Nu puteau s-o facă înainte de Mila 6? Doar văzuseră că vântul se intensifica în fiecare clipă. Bine că lanțul parâmei de mare era solid și a ținut la ștorsuri. În mare am intrat în Baia de Sud pentru a ne putea debarca, dar pilotinei i-a fost imposibil să se apropie de noi, așa de mari erau valurile. De vreo două ori, văzând chila pilotinei (48) cum rămânea suspendată pe creasta unui val, mi-a fost teamă să nu fie înghițită de marea care părea că turbase. De comun acord cu master-ul am plecat mai departe, comunicând la Sulina că vom încerca să ne dăm jos la Constanța. Vag însă mă gândeam că nu ar fi rău să ajungem până la Rotterdam. De cum am ieșit în mare, Brata a început să dea la pește. Norocul nostru că spurcatul de vânt se rotise mai spre nord și nu-l mai aveam din travers. Așa,

ruliul ne zdruncina mai puțin, dar nu și tangajul. Vântoaica ne sufla acum în fund, ca pe capre. Ne înfigeam în valurile care alergau odată cu noi, luându-ne la întrecere cu ele. Când ajungeam pe coama spumegândă a unui val, ne prăvăleam de-acolo ca într-o râpă. Urcam apoi, anevoie, pe spinarea următorului talaz și când ajungeam pe umerii lui ne uitam imediat spre pupa, după remorcă. Răsuflăm ușurați dacă vedeam corpul de navă, venind după noi. La ieșirea din Bară comandantul, pentru siguranță, a lungit lanțul remorcii, cât a fost nevoie. Sperasem în zadar că furtuna va scădea în intensitate. Nici barometrul, dar nici buletinele meteo nu ne-au încurajat în acest sens. La Constanța, unde am ajuns dimineață pentru că am redus viteza, ca să nu sosim pe timp de noapte, s-a repetat situația de la Sulina, pilotina lor nefiind aptă de ieșit în larg. Port Control Constanța ne-a sugerat să intrăm la adăpost, în port, pentru debarcare, dar armatorul remorcherului, căruia comandantul i-a dat telefon, a refuzat categoric. Ar fi însemnat alte două manevre plătite pentru remorcher și corp. Îți dai seama în ce situație imposibilă eram?

Viață de pilot

Procesul fluviului

„Toate râurile se varsă în mare, și marea tot nu se umple: ele aleargă necurmat spre locul de unde pornesc, ca iarăși să pornească de acolo.”

Vechiul Testament, Ecclesiastul 1:7

Orice râu are o zeitate a sa, iar fiecare om are un râu al său. Sortimentul este bogat, numai că pe pământ curg circa 170 de râuri foarte lungi, de peste 1.000 de kilometri. Câte râuri sunt în total pe planetă nu se poate afla, probabil. Cum să deosebim un râu de un râu mic? Care râu poate fi considerat cel mai scurt? Putem, de pildă, să spunem despre Roe River din Montana că este un râu adevărat, dacă acest curs de apă are doar 60 de metri? Deși este surprinzător de lat de la punctul ieșirii la suprafață a apelor subterane până la albia puternicului Missouri. Prin Croația curge micul râu Ombla, lung de 30 de metri de la izvoare la vărsare, numit cu indulgență în atlasele geografice „fenomen carstic”. La doar 18 metri de țărmul abhaz al Mării Negre țâșnește dintr-o peșteră subterană un curs de apă numit Reprua. Este și acesta un râu? Reprua, deși din cale-afară, de scurt, are chiar și o legendă tristă, despre lacrimile fiicelor unui duh subpământean. Se știe un lucru: știința a stabilit că numărul râurilor de pe pământ este egal cu numărul stelelor de pe cer. Oare omul este cel care alege din sumedenia de râuri unul singur sau râul îl alege pe el? Existența relației dintre om și râu este incontestabilă, pentru că principalele dileme ale existenței se reduc la comunicarea cu râul: să caut un vad de trecere sau să rămân pe mal, să plutesc dus de curent sau să vâslesc împotriva lui?

Există fluvii renumite și râuri necunoscute; importante și neînsemnate; râuri terne, anonime (numai în Rusia sunt zece râuri fără nume) și râuri colorate. Dincolo de fluviul Orange trăiesc burii și zulușii, lângă Râul Negru Georges d'Anthes l-a împușcat pe Aleksandr Pușkin, despre Fluviul Galben a cântat trupa Christie, iar despre Râul Alb, cântărețul rus de rock Iuri Șevciuk. În apropiere de Râul Albastru din Iakutia au fost descoperite zăcăminte aurifere, în valea Râului Verde din Africa de Sud se extrag diamante, pe Râul Roșu (Red River) cowboy-ul interpretat de John Wayne a avut un schimb de focuri cu indienii, nu departe de Râul Cenușiu cuibăresc pinguinii Magellan. În copilărie, în fanteziile mele despre lume, formate sub influența romanelor de aventuri, fluviile curgeau după bunul plac, încotro voiau: îmi imaginam Orinoco luxuriant și tropical. Nilul plictisitor și egiptean,

Mississippi argilos și vascos ca o bomboana Iris. Din diferite surse ajungeau până la mine tot felul de informații despre fluvii care, deși amuzante, aveau totuși o valoare îndoielnică. Nu știu de ce, țin minte și acum că în Amazonia cresc opt sute de specii de palmieri, că Okavango pierde nouă zecimi din cantitatea de apă din cauza evaporării și dispare în deșertul Kalahari. Țin minte și că John Hanning Speke, în anul 1858 parcă, descoperind izvorul Nilului Alb, a expediat din Alexandria o telegramă la Londra cu următorul conținut: „Cu Nilul este totul în ordine!”. În general, totul este în ordine cu fluviile: ele șlefuiesc pietrele cu migală și se grăbesc spre orizont, pentru a dispărea în mare sau în alt fluviu. Însă mările nu se umplu niciodată. Panglica albastră a Dunării împodobește globul școlar în centrul emisferei nordice, ocupând circa o zecime din paralelele 43, 45 sau 47. La început, Dunărea curge pe colinele de pe teritoriul Germaniei, apoi traversează Bazinul Vienei, după care își duce albia prin masivul muntos ce unește Carpații cu Alpii, iar după aceea își continuă drumul prin Bazinul Panonic. După ce trece de Carpații Meridionali, până la Marea Neagră, fluviul curge prin Câmpia Română.

Pe cursul superior, după caracteristicile văii și albiei, Dunărea este un râu tipic de munte; pe sectorul de la izvoare până la localitatea Gonyu din Ungaria (992 de kilometri) își croiește de șapte ori drumul prin ramificațiile nu foarte înalte ale unor masive muntoase. Căderea de apă a Dunării (diferența de înălțime dintre două puncte) pe segmentul dintre Ulm, Germania, și Devin, Slovacia (711 kilometri), reprezintă în medie 46 de centimetri pe kilometru. Aproape de finis, pe cursul inferior, acest indice este de patru ori mai mic. Se modifică și aspectul fluviului, care își poartă apele încet și sobru printre malurile joase.

În linie dreaptă, distanța dintre izvorul Dunării și vărsare, de la Donaueschingen până la Sulina, este de 1.630 de kilometri. Împărțim, înmulțim, calculăm coeficientul sinuozității fluviului: 1,71. Acest indice (raportul dintre lungimea albiei și distanța cea mai scurtă dintre punctele A și Z) este propriu tuturor râurilor, liniștite sau vijelioase, lungi sau scurte, întrucât în natură nu există cursuri de apă cu traiectoria perfect dreaptă, cu excepția, poate, a râurilor Reprua și Ombla și, desigur, a ploii. Râurile de câmpie sunt de regulă mai sinuoase decât cele de munte, iar sinuozitatea Dunării se încadrează în normele hidrografice. Pentru Volga, acest coeficient este 2, pentru Irtiș, 2,5, pentru micul râu Dudikova Balka, din regiunea Rostov, 1,23, iar pentru Emba, din regiunea Vologda, 2,7.

Prima apă curgătoare din viața mea nu a fost Dunărea, ci un râu cunoscut de prea puțină lume, Tom, un afluent al unui afluent al Amurului. La trei ani mă bălăceam,

supravegheat de părinți, în acest râu din Orientul îndepărtat. Timp de aproape 25 de ani am locuit la câțiva kilometri de râul Moscova, însă nici până în prezent nu mi-aș putea defini atitudinea față de acesta. Din diverse necesități și capricii, m-am scăldat și în Dvina de Vest, și în Nipru, Irtiș, Pahra, Volga, Oka, Desna, Orșița, Ira, Kuban, Neva, în râul kazah Hi, chiar și în fluviul cubanez Cauto. Cu trecerea anilor, dorința de a mă scălda în apele râurilor s-a diminuat, iar în prezent tinde spre zero.

Am văzut pentru prima dată Dunărea la sfârșitul primăverii anului 1991, când am trecut cu trenul pe Podul Prieteniei (acum se numește Podul peste Dunăre) dintre Giurgiu și Ruse și de atunci călătoresc din când în când pe malurile ei. Să mă scald în Dunăre, depășindu-mi reticențele, cauzate de cu totul altceva decât de teama de înec, m-am decis doar o singură dată, în 2004, cred, când am participat la un marș ciclist de la Linz la Viena. Era o vară foarte călduroasă, iar scăldatul nu mi-a făcut o plăcere deosebită, fiindcă apa fluviului nu mi-a adus răcoarea mult dorită. Oricum, bine măcar că nu trecea tocmai în acele momente o pată de păcură.

Procese de albire ale fluviilor sunt studiate de știința numită potamologie. Aceasta este, dacă mă pot exprima astfel, un afluent al științei numite hidrologia uscatului (continentală), care se varsă în geografia fizică. Obiectul de studiu al acestei științe - morfometria bazinelor fluviale, constituirea rețelelor fluviale, regimul regiunilor de vărsare, evaporarea și infiltrarea apei - a fost definit foarte sugestiv de poetul și cântărețul rock Boris Grebenșcikov: „Tandrețea apei este cel mai sigur lucru din tot ceea ce cunosc”. În general, potamologia, o știință a naturii, este aproape o știință exactă, iar de realizările ei se folosesc foarte mulți: inginerii hidrotehniști, constructorii de poduri, specialiștii în îmbunătățiri funciare, pescarii, căpitani de nave. Regimul fluviului, un mecanism economic complex, se calculează deja de multă vreme pe baza unor formule matematice în mai multe etape, ceea ce permite uneori scutirea de neplăceri a localităților de pe maluri. În afară de termenii potamologici complicați, se întâlnesc și unele noțiuni mai simple din sfera științelor naturii, care amintesc că fluviul, în pofida tuturor eforturilor omului de a-l supune și de a-l ține sub control, rămâne totuși o stihie și un simbol al naturii vii. Orice fenomen de pe fluviu, chiar și cel mai neînsemnat, are un nume. Acumulările alungite de aluviuni în apropierea unui mal nisipos se numesc bancuri. Un banc mai mare, cu panta dorsală abruptă, care ajunge în albia fluviului se numește bară. O acumulare subacvatică de prundiș care se întinde paralel cu albia se numește întinsură. Depunerile de

aluviuni fără vegetație din mijlocul cursului apei se numesc ostroave; prelungirea mlăștinoasă a unui mal înalt se numește podmol; un banc de nisip separat, de forma unei movile, se numește grind.

Dacă este adevărat că valoarea unei culturi ajunse la maturitate este determinată de detaliile acesteia, cultura fluvială are o valoare reală, intrinsecă și pluridimensională, întrucât este compusă din straturi și planuri neparalele. Există Dunărea istorică și hidrografică, Dunărea navigabilă și etnografică, muzicală și literară, piscicolă și industrială, cinematografică și mitologică, există fluviul sutelor de evenimente politice și fluviul a milioane de destine omenești. Toate aceste fluvii complet diferite, dar cu același nume sunt legate între ele, însă nu sunt identice. Din acest motiv, opiniile despre Dunăre ale arheologului, balizorului, militarului, hidrografului, directorului de uzină, vânătorului, ziaristului probabil că pot coincide uneori, însă cel mai adesea sunt divergente, întrucât fiecare interes este determinat de propriul unghi de vedere. În lumea folclorului bancurilor aluvionare, al barelor, grindurilor și ostroavelor dunărene domnește „bătrânul duh stăpânitor al apelor”, conducătorul știmelor, al celor înecați și al altor locuitori ai fluviului. În schimb, în lumea descoperirilor geografice și a problemelor practice, suverani sunt profesorii Institutelor de Cercetări Științifice din domeniul consumului de apă și funcționarii Comisiei Dunărene. Principalul fluviu central-european a dat numele nu numai zecilor și sutelor de nave, motonave, hoteluri, restaurante, nu numai valsului lui Strauss și odei lui Holderlin Dunărea albastră; numele lui 3 poartă și autocarul maghiar cu două etaje Ikarus E99, și prima bombă nucleară britanică de aviație (Blue Danube), și chioșcul din livada de meri a bunicului meu Kuprian Mitrofanovici dintr-un sat slav de lângă Alma-Ata. De asemenea, cu numele „Dunărea” erau numite fenomene și noțiuni dintre cele mai diverse: și operațiunea de invadare a Cehoslovaciei de unele țări ale Tratatului de la Varșovia în vara anului 1968, și o navetă spațială din serialul de televiziune Star Trek. Conform tuturor parametrilor, mitologici și potamologici, Dunărea este un fluviu complex, cu un bazin de peste 800.000 de kilometri pătrați, care reprezintă 8% din teritoriul Europei, aici locuind 10% dintre europeni. Calculele au stabilit că rețeaua hidrografică a bazinului dunărean este formată din aproximativ 120 de râuri importante. Probabil că la fel este organizat și sistemul circulator sangvin, numai că Dunărea nu are o inimă. Are 16 afluenți lungi, arterele, fiecare cu o lungime mai mare de 300 de kilometri, și o mulțime de afluenți mai modești, circa 300. Cel mai lung este Prutul (950 de kilometri),

afluentul cu debitul cel mai mare. Comisia Dunăreană - organizație internațională constituită în 1948, conform prevederilor Convenției privind regimul navigației pe Dunăre. La lucrările comisiei iau parte reprezentanții a 11 state (inclusiv Rusia, ca succesor de drept al Uniunii Sovietice) și nouă state observatoare. Scopurile principale ale CD sunt unificarea documentelor normative naționale din domeniul navigației și integrarea Dunării în sistemul de transport european comun.

Sava (1.670 de metri cubi pe secundă), afluentul cu cel mai vast bazin hidrografic este Tisa, care adună apele de pe o suprafață de 157.000 de kilometri pătrați. Este interesant că doi afluenți mari, care nu au nicio legătură unul cu celălalt, au același nume: Morava. Una dintre Morave se varsă în Dunăre pe partea stângă, la granița dintre Austria și Slovacia, iar cealaltă Moravă, mai lungă și cu un debit mai mare, se unește cu Dunărea la 770 de kilometri în aval, pe partea dreaptă, în Serbia.

În afară de afluenți, Dunărea mai are canale și numeroase brațe care uneori se îndepărtează foarte mult de albia principală. Unele dintre ele (Dunărea Mică, Dunărea de la Moson, Dunărea de la Soroksár, Dunărea Veche, Borcea) parcurg zeci de kilometri până se varsă înapoi în fluviu. Adăugați la toate acestea albiile vechi, gârle despărțite de tufişuri, canale lungi colmatate, râpele din zonele inundabile și veți înțelege de ce uneori Dunărea seamănă cu o frânghie destrămată. Dunărea e o noțiune generică, întrucât pe hartă veți găsi și Bălțile Dunării, și Ostrovul Dunării, și Lunca Dunării, și Orașul Dunării (Donaustadt), și Canalul Dunării. Uneori, pentru a deosebi cursul principal al fluviului de un curs secundar, trebuie să fii localnic sau cartograf profesionist. Cândva, mergând cu autobuzul de la Budapesta la Belgrad prin Câmpia Voivodinei, mi-am amuzat însoțitorii, întrucât nu reușeam deloc să mă lămuresc unde, când și ce râu am traversat de fapt. Îmi era absolut imposibil să deosebesc Dunărea de brațele sale, de brațele mai mici și de afluenți.

Cel mai neobișnuit și, probabil, cel mai modest canal al sistemului hidrografic al Dunării este canalul Schwarzenberg. Acest canal artificial, lung de 44 de kilometri și adânc de un stânjen, unește micul râu germano-ceh Studená Vltava cu germano-austriacul Grosse Miihle („moara mare”), care se varsă în Dunăre pe partea stângă, lângă orașelul Untermiihle („lângă moară”). Canalul a fost săpat cu peste 200 de ani în urmă, pe domeniile principilor Schwarzenberg, cu scopul de a aproviziona Viena cu lemne de foc și material lemnos pentru construcții. Totuși, în prezent canalul pentru plutărit pare a fi și un simbol al unificării

Europei noii epoci: stabilind traseul Schwarzenbergscher Schwemmkanal, proiectantul acestuia, inginerul Joseph Rosenauer, printr-o abilită mișcare a creionului, a tăiat linia principalei cumpene europene a apelor. Canalul Schwarzenberg conduce apele de munte din bazinul Mării Nordului spre bazinul Mării Negre, încălcând, chiar și într-o mică măsură, echilibrul natural.

Canalul Schwarzenberg începe la înălțimea de 915 metri, pe versantul nordic al muntelui Dreisesselberg („cu trei scaune”), în apropiere de granița Cehiei cu Germania, care taie masivul forestier Bohmerwald (Sumava). Pentru efectuarea lucrărilor de terasament, exact în anul căderii Bastiliei, în pădurile principilor au fost aduși mii de țărani din zonă. Aceștia au mănuit neconținut târnăcoapele și lopețile timp de 27 de luni. Proiectul de tăiere a pădurii și plutărit a asigurat un loc de muncă grea locuitorilor de prin satele din Împrejurimi, plus unor noi emigranți atrași de acest loc uitat de lume din centrul Europei. Buștenii lungi și scurți deja prelucrați erau cărați din toată regiunea cu săniile la canal, erau lăsați la uscat până în martie-aprilie, după care foștilor brazi și pini li se dădea drumul în jos, pe cursul apei (în zilele bune, câte 1.000 de bucăți). Plutăritul activ a continuat în Pădurea Boemiei un secol întreg. Un specialist în istoria economiei a calculat că în această perioadă pe canalul cam îngust au fost transportați în capitala Imperiului Habsburgic opt milioane de metri cubi de material lemnos. Transportul era supravegheat neîntrerupt de sute de plutași înarmați cu cângi. Buștenii pluteau încet, mai bine de o săptămână, spre cuptoarele, sobele și căminele vienezilor, la început prin metoda plutăritului liber (nelegați), iar la vărsarea râului Muhle, lângă Dunăre, erau încărcăți în bărci.

În prezent, canalul Schwarzenberg este o zonă de agrement și muzeu tehnic în aer liber, al cărui segment de 10 kilometri a fost restaurat pentru plutărit demonstrativ în zilele de sărbătoare. Muncitori harnici cu pălării albastre, veste largi și saboți trainici din lemn binecuvântează înainte de drum câțiva bușteni scurți, pentru distracția turiștilor. Un ansamblu folcloric interpretează cu măiestrie o polcă populară cehă, berea curge în valuri, aidoma apelor Vltavei din bazinul Mării Nordului în cel al Mării Negre. Canalul Schwarzenberg este simbolul spiritului întreprinzător dunărean, o inițiativă modestă, dar rentabilă pentru acea perioadă, îmbinând cu succes timp de un secol interesul public, acumularea primară de capital și munca salariată. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, această cale îngustă din Vltava în Dunăre și-a pierdut sensul din cauza revoluției industriale: cărbunele s-a dovedit un combustibil mai economic decât lemnul, iar transportul pe calea ferată - mai practic decât transportul pe apă.

*Să m-aștepți, și-am să mă-ntorc!
Jalea s-o alungi!
Să m-aștepți când trist se torc
Ploi de toamnă, lungi.
Să m-aștepți prin ger și vînt,
Sau în veri, pe-arșiți,
Să m-aștepți când alții sînt
Morți și prohodîți!*

*Să m-aștepți când nici un rînd
Luni și ani nu-ți scriu,
Să m-aștepți când toți, pe rînd,
Nu mai cred că-s viu.
Să m-aștepți și-am să mă-ntorc,
Spună cine-o vrea
Că-s demult pierit, în foc,
Fugi, și n-asculta!*

*Maică-mea și frații chiar,
De-ai să-i vezi plîngînd,
Iar prietenii cu-amar
Lângă vatră stînd,
Las' să bea după-obicei
La priveghiul meu,
Râzi, dar nu boci cu ei!
Tu s-aștepți mereu!*

*Să m-aștepți, și-am să mă-ntorc!
Moartea am s-o-nfrîng!
Creadă c-am avut noroc
Cei ce azi mă plîng!
Ei, ce n-au sperat nicicînd,
Nu vor eti deloc
Că-aeptînd, dorînd, crezînd,
Tu m-ai smuls din foc.
Etim doar noi cum de-am trecut
Ceasu-acesta greu,
Tu, ca nimeni, ai etiut!
Să m-așteptoi mereu!*

Să mă aștepți...

Viața romancierului și poetului sovietic Constantin Simonov a demarat sub auspicii nefavorabile.

Avea ceea ce se numea în tinerețile mele origine socială nesănătoasă, puternic nesănătoasă am putea spune.

Tatăl era general-maior al armatei țariste, iar mama coborâtore a unei vechi familii princiere.

A trăit și a scris pe muchie de cuțit.

Deși este autorul unei memorabile trilogii despre al doilea război mondial văzut de partea rusească ca Marele Război pentru Apărarea Patriei, celebritatea

mondială și-a dobândit-o cu poemul „Mă așteaptă să mă întorc”.

Publicat în februarie 1942, a depășit sfera literaturii devenind un fenomen social.

Milioane de soldați îl știau pe de rost în tranșee, era găsit scris pe hârtie în buzunarele morților.

*„Să m-aștepți, și-am să mă-ntorc!
Jalea s-o alungi!
Să m-aștepți când trist se torc
Ploi de toamnă, lungi...”*

Ca și suratele lui cântecul rusesc *Kalinca* și cel german *Lili Marleen*, niciun cuvânt din cuprinsul său nu amintește de război.

În cazul poemului lui Simonov nici nu avea cum, căci taina îngrozitoare a creației este faptul de a fi fost scrise înainte de începerea războiului.

Este un poem despre lagărele staliniste.

Pe care poetul l-a citit numai unor oameni foarte, foarte apropiați. Pe un poem pentru care luai douăzeci de ani, dacă nu glonțul.

Pe urmă a venit războiul și l-a revopsit, i-a schimbat înțelesul.

Poemul său povestit a intrat în rezonanță cu milioane de oameni, a devenit un bun popular.

A mărturisit spre sfârșitul vieții că versurile au fost scrise cu gândul la un prieten de al său încarcerat în Kolîma.

Personal cred că de fapt se referea la el.

Își cânta prohodul anticipație. Literatură în același timp de sertar și de preîntâmpinare.

Tovarășul Stalin a golit în mod constant elitele atât prerevoluționare, cât și cele postrevoluționare.

Spre ghinionul lui, poetului i-a fost dat să facă parte prin naștere și prin talent din amândouă.

Aștepta Simonov, aștepta.

Și între timp primea premii Stalin.

Premiul Stalin era ceva cu totul special, cea mai înaltă distincție pentru cultură și știință conferite de un comitet în fruntea căruia era Iosif Vissarionovici.

Simonov a primit în total șase premii Stalin.

Cred că era înspăimântat.

Nu era deloc sănătos să te bucuri de atenția exagerată a tovarășului Stalin.

A fost din prima și până în ultima zi pe front, corespondent de război și a supraviețuit războiului.

I-a supraviețuit și lui Tătuca Popoarelor.

A avut viață lungă. L-a iubit și l-a ținut Dumnezeu.

Și i-a dăruit nemurirea cu „Să m-aștepți, și-am să mă-ntorc”.

Căci necunoscute sunt căile Domnului.

AMINTIRI ESENȚIALE

Volumul lui Ioan Barb, *Orașul alb* (Editura Paralela 45, Pitești, 2016), conține descrieri într-o evidentă cheie autenticistă ale unor momente existențiale cu impact deosebit asupra sensibilității auctoriale. Anumite ipostaze sunt investite cu pecetea emblematicului, având un aparte rol formativ. Numeroase aspectări în siaj aproape naturalist accentuează impactul imaginilor poetice. Cele desprinse din universul copilăriei aduc aproape lipsa marilor griji, atât de caracteristică vârstei.

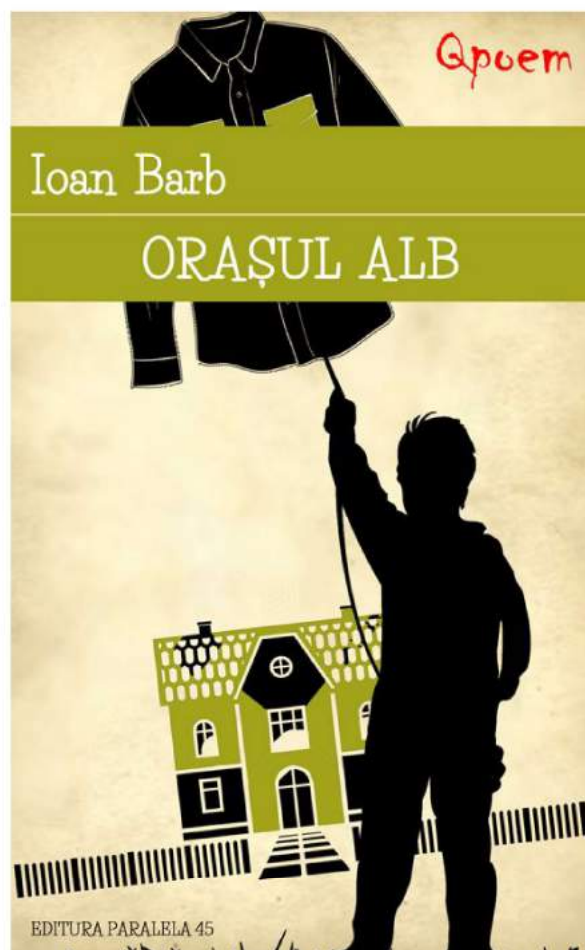
Odată cu trecerea timpului se instalează o stare marcată de adâncile flagelări ale istoriei:

“La sfârșitul istoriei
toate lucrurile bune
sunt pe cale de dispariție
satul/ o rezervație
care are granițele
în câteva fotografii vechi
amintiri
transmise din tată în fiu
păstrate miraculos
de la facerea lumii”
(*rezervația cu amintiri*).

Farmecul locurilor natale este foarte bine aspectat în textele lui Ioan Barb. Mistere nedisimulate populează paginile volumului.

Figurile membrilor familiei, pregnant individualizate, participă cu notabil elan la desfășurările empirico-metafizice, asumare fără rost a datelor vieții. Elementul suprasensibil susține evadări înspre teritorii ideatice complexe. Semnele sacre asigură o dezirabilă liniște interioară. Începuturile legăturii dintre părinți par a sta sub enigmatice auspicii ancestrale.

Aproape fiecare traseu existențial are și zone clar-obscur, numai bune de memorat *a posteriori*. Din când în când intervin ieșiri salutare dintr-o temporalitate care apasă. Idilicul se conjugă de multe ori cu anumite situații ce apropie revelația:

“se auzeau colindători
cai nechezând
boii lingeau cerul aburit de ger
în suflet mi se deschidea un geam
noaptea îmi sufla în pumni
Iisus trecea pe uliță cu pași domoli
în casă era forfotă
mama ne cânta
gerul se topea în colaci
chipul ei alb
printre tăciunii tremurând
era singura icoană”
(*frigurile din iarna aceea*).

Teroarea războiului este reprezentată cu deosebită acuitate, “vis urât” pentru o perpetuă neuitare. Statura clopotului e, de asemenea, zugrăvită cu intensitate. Sunetul clopotelor are la bază o taină nu de mulți pătrunsă. Mai departe, ritualul de trecere al morții se dovedește impresionant. Reținem și figura spiritualizată a moașei mari:

“ea stătea în fiecare zi lângă poartă
se uita de cealaltă parte a uliței
mereu de cealaltă parte
de multă vreme o chema cineva
îi făcea semne că poate trece prin râu
dar Dumnezeu care o iubea
îi împletea din flanela serii aripi
să poată zbura în tărâmul celălalt
fără să atingă Iordanul”

(*moașa mare*).

Fluiditatea Streiului consonează cu un ton meditativ enigmatic. Amintirile au rol esențial. Mereu în prim-plan, incandescențele sufletești.

Într-n vis cu valoare transfiguratoare contemplăm tot ceea ce ține de *cocs*, extensiunile acestuia. Un fior profund învăluie această veritabilă antologie de figuri emblematice reprezentată de cartea lui Ioan Barb, *Orașul alb*. Deasupra tuturor neliniștirilor mundane veghează sfera divină, pentru echilibru și puritate:

“Dumnezeu e tăria mea
ochiul Lui îmi adâncește adâncurile
clipește sub apele învolburate
îmi mângâie omul dinăuntru
crescut în suflet ca inima pădurii
în trunchiul fagului
cum alintă
lumina incubatorului
trupul nou-născutului”

(*psalm*).

„De Dunăre-Dăinuire la Galați” Curgerea Dunării pe verticală

Artiștii cetății sunt un fel de ctitori ai închipuirii. Orașul este așa cum este, lumea este așa cum este, dar ei, artiștii, rectitoresc într-o închipuire a lor, una care, adesea, atunci când este reușită, devine mai valoroasă

decât realitatea însăși. Și aceasta pentru că artiștii, oricare domeniu ar servi, ținesc perfecțiunea și, de aceea, ei nu se mai adresează simțurilor, ci direct sufletului. Poeții, povestitorii, pictorii, sculptorii, arhitecții, muzicienii, dansatorii, actorii, reprezentanții celor șapte arte au un mod de producție al lor, separat de cel strict economic, o lume paralelă cu lumea reală, universuri care, dacă nu s-ar găsi corespondență, (punți de legătură, portaluri de întrepătrundere), n-ar fi posibilă niciun fel de comunicare - ca atare, Arta, în ansamblul ei, ar deveni nu numai inutilă, dar și absurdă.

Se presupune că Eminescu ar fi fost de două ori la Galați. Noi spunem că marele poet a venit de trei ori în urbea dunăreană. Se știe că prima dată a venit când abia împlinise 17 ani, în 1867, însoțind trupa de teatru a lui Iorgu Caragiale, iar a doua oară, în 1869, de data aceasta cu trupa actorului Pascali. Iar noi, gălățenii, spunem că a mai venit o dată, și atunci a și rămas definitiv aici. Se întâmpla în 1911 la 16 octombrie, când poetul s-ar fi apropiat de vârsta de 62 de ani și când, în prezența președintelui Academiei Române de atunci, Duiliu Zankirescu, s-a inaugurat, în parcul ce-i va purta numele, statuia realizată de artistul Frederic Storck. Era prima statuie a lui Eminescu din România și, prin ea, poetul național avea să rămână etern la Galați, statuia care-l înfățișează de mai bine de 100 de ani, devenind o emblemă a municipiului de la Dunăre. Iată cum, cu un monument de artă, un artist rezidește realitatea, pătrunde în ea și o recrează într-o altă dimensiuni și într-o altă substanță. Peste ani, această

statuie a lui Eminescu va avea o, corespondență bizară cu un alt monument gălățean, de o cu totul altă natură... În lunga sa istorie, Galațiul a fost mereu un oraș legat mai degrabă de laturile practice ale vieții, marinăritul, navigația, comerțul pescuitul, industria mai ales și mai în zilele noastre, predominând îndeletnicirile. Aceasta nu înseamnă că nu a avut artiștii lui, dimpotrivă generații succesive de reprezentanți ai tuturor artelor și-au dedicat talentul și strădania realizării unor opere de mare importanță, multe dintre ele intrând în patrimoniul orașului și al națiunii. Nu despre ei vom vorbi, ci despre un artist aparte, coborât din acea industrie socialistă amintită și intrat direct în artă, într-un alt fel de artă mai aproape de tehnică și de arhitectură, dar care, numai prin acest amănunt, nu are de suferit ca valoare și ca funcție catarctică.

Este vorba de tehnicianul profesionist Mircea Roibu și de „Păpădia” lui de la Casa de Cultură a Sindicatelor. Mircea Roibu s-a născut în anul 1935 și a plecat la ceruri, în 2012. Specialist în industria navală, Mircea Roibu s-a remarcat în primul rând prin spiritul imaginativ, prin capacitatea extraordinară de a inventa și de a reinventa, ceea ce, într-un fel, se poate numi artă, pentru că, în fond ce este arta decât invenție și reinvenție? A semnat 94 de invenții și 95 de inovații, iar dacă ar mai fi trăit câțiva ani, i-ar fi fost ușor să atingă și să depășească suta, la ambele capitole! Numele lui este strâns lega de proiectarea și înălțarea la Galați a unei fabrici unice în România una de turnare a pieselor din oțel și fontă, cea mai importantă dintre de fiind elicea românească, realizare proprie ce va intra în dotarea tuturor navelor construite în șantierele din țară.

În calitate de specialist în navalistică și de reprezentant în zona de vârf a invenției din acest domeniu, inginerul a avut ocazia să călătorească mult în Occident și Orient, a fost de câteva ori în Olanda, Norvegia și în Japonia, țările cu cele mai mari performanțe în acest domeniu. A fost, a văzut, dar a făcut mai mult decât să înregistreze; a prelucrat informația și a surclasat-o prin propriile sale idei superioare modelului inițial. Așa s-a născut și elicea românească de Galați, pentru care există acum, la Faleză, pe malul Dunării, un monument special, numit în termeni populari chiar așa, „La elice”, un monument în care arta este chiar produsul industrial în sine. Elicea expusă privirii trecătorilor, turiștilor, curioșilor, tuturor celor care vor să înțeleagă Galațiul a devenit un reper, un punct de întâlnire, o carte de vizită, un obiectiv turistic în sine. Este așa de importantă, încât harta turistică a Galațiului contemporan nici nu mai poate fi concepută fără „elicea” lui Roibu...

Dar, ceea ce se află și mai aproape de artă și care suscită și mai mult interesul privitorului de rând este o altă realizare a inginerului, și anume ceea ce se numește simplu „Păpădia”. Ar putea fi considerată o simplă fântână arteziană, și nimeni n-ar greși dacă ar considera-o numai în această ipostază, dar s-ar pierde mult din valoarea și din sensul ei, dacă nu ar fi privită și dintr-o cu totul altă perspectivă, anume, aceea a propriei sale istorii. Iar această istorie a început tocmai odată cu acele vizite „de lucru” pe care le efectua inginerul Mircea Roibu prin Olanda, prin Norvegia și prin Japonia. În Țara Soarelui Răsare, la Okoyama, el a văzut o fântână arteziană în formă de păpădie, de fapt, un ghemotoc de apă curgătoare care în jocul său închipuia conturul seraficei ființe vegetale, i-a plăcut foarte mult imaginea și a venit în gând cu ea la Galați, cu intenția de a crea una mai frumoasă și mai interesantă decât aceea. S-a apucat de lucru, a gândit, a proiectat și, cu ajutorul specialiștilor de la Șantierul naval Galați, a construit-o și a montat-o în locul stabilit de oficialități, unul foarte vizibil, aflat oarecum în centrul geometric al orașului, unul de mare trafic și de mare atracție, pe esplanada Casei de Cultură a Sindicatelor, în apropierea unui loc unde, înainte de Al Doilea Război Mondial, fusese o biserică și se înălțase, după revoluție, o mică troiță în amintirea existenței ei. Și iată cum, într-o zi, o păpădie de apă a apărut sub privirile gălățenilor, uimiți de frumusețea și de acuratețea zborului apei în forma cunoscutei flori, folosită ca simbol și ca termen de comparație în multe expresii din etosul și din limbajul popular. Iată, succint, o frumoasă legendă despre păpădie! Se spune că, la începutul lumii, Dumnezeu a trimis un înger la toate plantele pentru ca acestea să spună cum vor să arate. Toate au răspuns imediat, numai păpădia nu știa ce să spună îngerului, așa că el a lăsat-o o zi, ca să se hotărască. În ziua aceea, păpădia, rugându-se, a dat cu ochii de Soare și, văzându-l cât e de frumos, s-a hotărât să arate ca el, să fie, adică, galbenă și frumoasă. Apoi a văzut Luna și s-a răzgândit, vroia să arate ca ea, să fie albă, rotundă, frumoasă... Apoi a văzut stelele și i-au plăcut și acestea. Dar, când a revenit îngerul, tot nu știa ce să ceară, pentru că voia să fie ca Soarele, ca Luna, ca stelele, ea încă nu era hotărâtă. Atunci, Dumnezeu i-a îndeplinit toate dorințele. De aceea, păpădia este la început galbenă și frumoasă, apoi albă și, dacă suflă în ea, se împrășteie ca stelele pe bolta cerească...

„Păpădia” lui Mircea Roibu nu e galbenă, dar e frumoasă, este albă dar nu se împrășteie ca stelele, ea se rotunjește constant într-un joc al apei care, închisă în cercul închipuit al florii efemere, creează o stare de frumusețe, de încântare și de confort, făcând din

întregul complex arhitectural care alcătuiește fântâna arteziană o operă de artă în sine. Și, ca orice operă de artă, pe lângă atracția și încântarea estetică pe care o produce, „Păpădia” s-a dovedit a fi nu numai unul dintre cele mai frecventate puncte turistice ale Galațiului, dar și, precum un alt mare monument de artă din oraș, despre care am amintit la început, supus adesea unei agresiuni de neînchipuit. Din când în când, în momentele ei de funcționare din sezonul estival, cineva, nu se știe încă anume cine, aruncă o mână zdravănă de detergent în circuitul apei, producându-se astfel o invazie vulgară de spumă ce nu mai are nimic comun nici cu ideea de artă și nici cu cea de civilizație. Se întâmplă

un sacrilegiu asemănător cu mâna muzei încorporată în statuia lui Eminescu, care aproape în fiecare an, în preajma lui 15 ianuarie, ziua nașterii poetului, dispare smulsă de un psihopat, probabil. Însă și mâna muzei lui Eminescu și spuma din păpădia lui Roibu trebuie privite și din alt punct de vedere: operele de artă adevărată stârnesc nu numai emoții estetice dintre cele mai alese, dar și reacții bizare și chiar cesiuni din partea celor incapabili de mari trăiri sufletești. În plus, anecdotică involuntară ce decurge din aceste fapte nu face decât să întărească, dacă se poate spune așa, valoarea și să crească popularitatea celor două comori din patrimoniul estetic al Galațiului.

Întorcându-ne la „Păpădia” pe care a răsădit-o în centrul Galațiului inginerul Mircea Roibu, după o vizită la Okoyama, ne-am întreba ce ar fauri un inginer japonez din orașul nipon dacă ar vedea, la Galați, creația inginerului navalist. Am prefera să credem că inginerului din Japonia i-ar plăcea foarte mult arteziana gălățeană și s-ar întoarce în Țara Soarelui Răsare, la Okoyama, cu gândul să amenajeze și el una la fel și, chiar mai frumoasă decât ea. Dar n-ar fi deloc posibil. De ce?! Pentru că nicio altă păpădie nu poate fi mai frumoasă decât cea închipuită și realizată de Mircea Roibu. N-ar fi posibil pentru că, în fond, Mircea Roibu a făcut la Galați, prin „Păpădia” un lucru unic în lume: a reușit să ridice Dunărea în picioare, s-o pună să curgă pe verticală, sub ochii și încântarea noastră de toate zilele...

„De Dunăre - Dăinuire la Galați”

Dunărea și albastrul cel mai albastru

Câte generații se vor fi perindat la Galați de la întemeierea lui și până în acest început de mileniu III? Și ce idealuri au purtat cu ele, ce speranțe, ce temeri, ce împliniri, ce eșecuri? Este greu de răspuns, cronicile consemnează doar marile evenimente, este dificil de aflat ce ascunde istoria o dată pentru totdeauna în secretele ei inviolabile, dar cert este că toate câte s-au născut și s-au format pe aceste meleaguri au avut deasupra zodia generoasă a fluviului tutelar Dunărea, graniță și, în același timp, negare a ei. Graniță, pentru căile milenare ce au tăiat aici câmpia pentru a lăsa dincolo o altă lume, Dobrogea, ținut al interferențelor, marcat de nații după nații, de personalități după personalități, de sciți (Scythia Minor), de vechii geto-daci, de primele colonii grecești, de cetățile romane de după victoria lui Traian, de surghiunul lui Ovidius, de peregrinările întru noua învățătură a întâiului apostol chemat de Mântuitor, Sfântul Andrei... Negare a ei, pentru că tocmai fluviul i-a fost puntea de legătură cu lumea, în amonte, spre inima Europei, în aval, spre marea cea mare și spre oceanele lumii, făcând din Galați un oraș fără nici un fel de hotare, un etern Porto Franco.

Câteva ilustrate păstrate sau uitate prin sertare de mult depășite de timp și de modă rețin din secolele trecute chipurile unor gălățeni de altădată, aflați în uitate costume de epocă, în plimbare pe străzile principale din vechiul centru, pe Domnească sau pe Corso, pe strada Portului sau prin Piața Regală, toate aproape de Dunăre, de suflul nevăzut al trecerii fluviului

pe lângă inima urbei. Pe atunci, singura modalitate de a comunica între oamenii separați de mari distanțe geografice era scrisul, foaia de hârtie și pana de gâscă, tocul de lemn cu peniță, cerneala păstrată, în călimări de epocă ascunse acum prin muzee, plicul și marca poștală, ea însăși o imagine, un simbol, o sugestie. O muzică dintr-un gramafon defect, fotografiile în sepia, cu colțurile îndoite de vremuri, o imagine încețoșată pe o margine de peliculă de film, cine știe prin ce minune păstrată, scrisori uitate sau rătăcite într-un scrin mâncat de cari și... cam atât!

Atât ne-a rămas de atunci, atât știm despre zecile de generații care s-au perindat pe malul Dunării gălățene în epoca modernă și, în afară de cărțile-document și de cărțile-ficțiune păstrate în biblioteci, o ilustrată din Portul de altădată, cu corăbii cu pânză profilate în zare sau de pe „ulițele” principale, mai aduce o boare de aducere aminte dintr-o viață care s-a stins odată cu epoca, lăsând cale liberă noilor generații, acestea de acum, marcate de o febrilă revoluție informațională, una în care cartea poștală, marca lipită pe fruntea scrisorii tocmai iscălite la lumina lămpii, telegrama eliptică și aducătoare de vești nu întotdeauna bune nu își mai au rostul Internetul a inundat lumea și, odată cu el, până și Dunărea pare mai mică, o simplă mișcare pe taste pentru a o vedea virtual, în întregime de la izvoare și până în Delta...

E suficient să tastezi un cuvânt dorit și un univers întreg ți se deschide în față. „La Galați, Dunărea are albastrul cel mai albastru scrie o tânără într-un poem postat în spațiul infinitelor posibilități iar ceea ce urmează după primul vers trădează nostalgia celei ce, cândva, respirând aerul urbei de la Mila 80 a fluviului, nu-l mai poate uita niciodată pentru că: „mi-e dor de Galațiul meu cu cinci ani de chirie/ de statuia aceea de femeie căreia, să știi, i se spune/ „Nespălata” pentru că are, așa, niște pete de vopsea/ sau bronz, nici nu mai știu bine, și e un loc unde/ mulți oameni se întâlnesc, și de faleză mi-e dor,/ de bac, și de Dunăre, și de localul «Pibunni»..sau mai nou de «365»”.

Noile repere ale Galațiului, locurile de întâlnire și de taină ale noilor generații sunt tot la malul Dunării, „La

Nespălata”, cum spune poeta mai sus, sau „La Zid”, „La Elice”, acolo unde se coboară de pe înălțimea pe care s-a durat orașul cel vechi și cel nou spre artera de taină a Falezii, fâșie de sălcii și de alei ce marchează albastrul Dunării, aproape trei sezoane din an, cu nuanțele de verde ale îngemănării anotimpurilor.

Aflată în zona vechii piețe a Galațiului, nu departe de Dunăre, Romarta“, în preajma primelor blocuri noi de locuințe din Galați zona „P”-urilor, „M”-urilor și „L”-urilor), „Nespălata” (cum a intrat în conversația citadină) este de fapt o lucrare artistică din bronz, aparținând sculptorului Constantin Buraschi, membru corespondent al Academiei, artist plastic format la Școala lui Paciurea și autor al mai multor creații monumentale din țară și din București, printre care sunt demne de amintit altoreliefurile de la Arcul de Triumf.

Destinul a făcut ca artistul să moară în chiar anul în care „Nespălata” - „Fata pe valuri”, de fapt, pentru că așa a numit-o autorul a fost amplasată la Galați, în 1966, exact după finisarea primului „val” al noii arhitecturi urbanistice locale. Iată că, de atunci, au trecut 47 de ani, iar făptura feminină din bronz, veșnic udată de jeturile de apă de Dunăre fâșnite din gurile unor pești de metal, a devenit nu numai loc de destindere și de privilegii agreabile în nobilitate prin artă, dar și un reper, de întâlnire, gen: „Ne vedem la «Nespălata»” sau „Vino la Nespălata”, cum își spun în genere tinerii (și nu numai ei), dându-și întâlnire aici, fie prin viu grai, fie prin telefon, fie, din ce în ce mai des, prin mesaje pe Internet.

Punct de reiterare a unor relații interpersonale dintre cele mai variate, de la întâlniri „de lucru” la cele pândite din umbră de dulcea săgeată a lui Cupidon, locul, mai ales în seriile liniștite de vară, este invadat de tinerețe și de bună dispoziție, adolescenții coboară din locuințele lor, punând „clapa” pe tastatura laptopurilor, pentru comunica altfel decât prin mesaje virtuale, pentru a schimba vorbe adevărate și zâmbete autentice, pentru a-și confrunta ideile și pentru a-și armoniza speranțele, pentru a se bucura de acea stare greu descriabilă, conferită de prezența ascunsă a fluviului care le ascultă șoaptele, atrăgându-i cât mai aproape de răsuflarea lui. Și, de cele mai multe ori, dacă nu chiar întotdeauna, pașii lor tocmai spre Dunăre se îndreaptă, spre un alt mare și binecunoscut punct de întâlnire. „La Zid” (sau „La Elice”) este tot o formulare de folclor urban plină de înțelesuri și de farmec, nu are nimic din răceala, sugestia de separare sau de claustrare pe care o impune înțelesul primar; zidul este doar construcția monumentală de marmură care delimitează partea de sus a ansamblului de scări de acces spre Faleză

inferioară a Dunării, punctul central de atracție pentru orice gălățean, ca și pentru orice vizitator străin, care, de oriunde ar veni el, dorește s-o vadă, pentru că dacă n-ar privi-o măcar o dată, n-ar înțelege cu adevărat ce înseamnă Galațiul și ce are el mai prețios și mai frumos de arătat lumii și lui; însuși.

În fond, „La Zid” este un fel de kilometru zero al sufletului gălățean, și aceasta nu pentru că de aici ar începe orașul, el începe de peste tot, fiecare stradă este un segment al său la fel de important ca oricare altul, ci pentru că aici se face schimbul între generații, aici la ora adolescenței, pe roțile sau (chiar pe jos) cu prietena de mână, ca elev sau student, din Galați sau de oriunde, și de aici pleci, peste câțiva ani, după ucenicie, după absolvire, după botezul maturității, pentru a lăsa loc liber „altor roțile” și „altor mâini” strângându-se la început timid și apoi trainic sub blândețea razelor de lună. E suficient să vii seara ca un observator neutru, cronicar amator și ascuns al propriei epoci, să privești cu nostalgie perindarea de tinerețe inepuizabilă care urcă și coboară treptele ce duc spre fluviu, pentru a înțelege că aici se bate ora exactă a Galațiului, că orașul nu are un ceas monumental, cum îl are Brăila la Traian, pe cel floral de pildă, dar nici nu e nevoie, e de ajuns să privești în ochii acestor tineri ca să afli timpul exact al generației ce urcă în istorie.

„Fata pe valuri” (alias „Nespălata”), „La Zid”, sau „La Elice” denumire dată pentru piesa expusă sub formă de monument, în apropiere, tot pe malul fluviului, simbol al unei industrii care, înainte 1989, tocmai înflorise la Galați, cea a turnării acestei importante piese din dotarea navelor vor fi, probabil, locuri de întâlnire și pentru alte generații viitoare. Pentru aceasta însă, epoca pe care o trăim acum nu va mai fi consemnată în ilustrate și în cărți poștale, pesemne că acestea nici nu vor mai exista. Cine mai trimite astăzi așa ceva, când e la îndemână poșta electronică? Pentru cei ce vor veni, epoca anterioară va fi deja stocată în memoria camerelor de luat vederi, a înregistrărilor video, a calculatoarelor din ce în ce mai performante, va fi, probabil, suficient un stick, sau un simplu click pentru a vedea pe monitoarele viitorului tot ce a fost și tot ce va rămâne într-un spațiu virtual etern. Va fi regăsit, credem, printre toate câte se vor fi întâmplat, poemul tinerei care postase prin îndepărtații ani 2000, versurile: La Galați, Dunărea are albastrul cel mai albastru/ mi-e dor de Galațiul cu cinci ani de chirie/ de statuia aceea de femeie, căreia, să știi, i se spune/ Nespălata pentru că are, așa niște pete de vopsea/ sau de bronz,/ nici eu nu mai știu bine/ și e un loc unde/ mulți oameni se întâlnesc, și de Faleză mi-e dor/ de bere și de Dunăre și de localul Pibunni...Și despre tot (spunem noi)/ ce se cheamă ...Galați.

Băi reci și cearșafuri ude

Dacă am reuși să deslușim ce este matematica am putea poate înțelege pe cei câțiva privilegiați care au avut un acces inexplicabil într-o lume abstractă care pare a fi matricea concretului.

Matematica este descoperită sau inventată?

Iată o întrebare fundamentală care ne-ar putea apropia de Creator.

Pitagora, nici astăzi înțeles, a deschis o poartă spre întrebări tulburătoare.

Să fie unii din marii matematicieni iluminați cu acces privilegiat de tipul clarviziunii?

Unul dintre acești purtători de chei ale lui Dumnezeu este un necunoscut pentru omul de rând.

Un irlandez care a trăit scurt, 49 de ani, modest și neremarcat la vremea sa.

Este vorba despre George Boole, matematician și logician (1815-1864), profesor la Universitatea din Cork.

Matematica se aseamănă cu inteligența.

Inteligența umană este alcătuită din „sertare” independente unele de altele.

Poți fi ultradotat în unele sertare și altele să fie complet goale.

Unul dintre fizicieni care a contribuit decisiv la descoperirea atomului,..., nu înțelegea acțiunea filmelor la cinematograful.

Trebuie să i se explice.

Faptul că matematica este alcătuită din blocuri quasi-independente am înțeles-o de la Solomon Marcus.

Unii au acces la câteva, foarte puțini la toate.

Boole a fost o ciudățenie socială.

Era fiul unui cizmar, cizmar pasionat de astronomie și literatură.

Unul din copiii săi, George s-a născut cu aptitudini excepționale pentru limbi străine.

Colegul meu de spital, doctorul Covrig susținea că unii se nasc din sulă strâmbă.

Iată, că procesul este valabil și în sens invers.

Cizmarul nu era prea prosper financiar și George l-a ajutat, pe el și pe frații săi cu ce câștiga din meditații la limbi străine.

A dovedit și o mare dotare pentru matematică.

Din cauza sărăciei nu a făcut studii universitare.

Dar autodidact fiind a câștigat medalia de aur pentru matematică conferită de Universitatea Oxford.

În final, situația sa paradoxală a făcut să fie acceptat ca profesor la nou creatul colegiu din Cork.

A activat în un nou domeniu al algebrei, algebra booleană: se spune astăzi

Însemnătatea lucrărilor sale nu a fost percepută la timpul să.

Astăzi se înscrie în domeniu în triada Leibnitz (inventatorul analizei matematice), Newton și încă aproape necunoscutul Boole.

Căci pentru ca lucrările sale să fie înțelese a trebuit să treacă un secol.

Nu toți au acces la sertăraș!

El a încercat să aplice algebra la logică. Algebra lui Boole. Principalele sale cărți sunt Analiza matematică a logicii (1847) și Cercetări asupra legilor gândirii (1854).

În mod paradoxal Boole a gândit că matematica nu trebuie să se ocupe de număr și de cantitate.

A gândit că îi poate permite să afle cum funcționează gândirea.

Ba chiar mai mult.

A vrut să descifreze prin matematică corola de minuni a lumii.

Totul începând cu Dumnezeu.

Om profund religios vroia să dovedească prin matematică existența lui Dumnezeu și unitatea lui Dumnezeu neinterpretabilă (problema Sfintei Treimi).

A încercat să facă analiza logică a textelor religioase, privind religia ca logică și matematică.

Era profund afectat de ce se întâmpla în jurul său.

În 1849 printr-o boală infecțioasă a cartofului, aliment de bază al irlandezilor s-a declanșat o foamă teribilă.

Un milion de morți.

Foamea a adus și holera.

Populația s-a redus cu două cincimi.

Putea matematica să abordeze elementele comune ale limbilor străine?

Calea era logica simbolică, studiul matematic formal al proceselor gândirii.

Anumite operații logice asupra „atributelor” pot fi manevrate și simbolizate similar numerelor.

Dacă Dumnezeu i-a oferit acces spre calea regală a matematicii (ce altceva este decât un dar dumnezeiesc?) i-a oferit și o nevestă care l-a băgat în pământ.

Devreme și cu zile.

Mary Everest era nepoata geodezului care a dat numele celui mai înalt vârf muntos al Pământului.

Au avut o căsnicie reușită din care au rezultat cinci fete talentate.

Numai că Mary era homeopată și avem propriile teorii medicale.

Boole vine să-și țină cursurile după ce parcurge patru kilometri sub o ploaie de iarnă.

Cu hainele ude, nu are altele să-și schimbe.

Când ajunge acasă tremurând soția homeopată îl tratează cu băi reci și cearșaf ud.

Moare pe 8 decembrie 1864.

Moartea sa nu a produs senzație.

A murit un profesor neînsemnat de la o universitate periferică.

De abia peste 80 de ani ceea ce a realizat (teoria matematică a logicii mai exact faptul că anumite operații logice asupra „atributelor” pot fi manevrate și simbolizate asemenea numerelor, ecuațiile sale diferențiale și calculul „diferențelor finite”) a schimbat lumea.

Algebra booleană și matematica binară redescoperite în cărțile sale de Claude Shannon de la Institutul de Tehnologie de la Massasuchets a dus la apariția microprocesoarelor și a permis trecerea de la era industrială, la era digitală.

Lumea și-a dat seama că fără matematica lui Boole nu l-am fi avut pe Einstein, și nici nu ar fi fost descoperit bossonul Higgs, pas fundamental în lumea microcosmosului.

George Boole

De la un pește,..

Luni spre marți, pe la miezul nopții, după ce Brebuleț a tras obloanele cărciumii sale din Griviței colț cu Leului, timonierul Spiridon Furtună de pe nava cu zbatuiri „Austria” („Anghel Saligny” de mai târziu) se îndrepta fluierând spre casă. Stătea tocmai pe Marinei, strada dinspre Arsenal, și până acolo mai avea ceva de mers, dar nu-i păsa. Noaptea de mai era caldă, liniștită, cu o lună cât o alună coaptă, cocoțată în crugul cerului, liliacul și salcâmul se întreceau în parfumuri, mai mare dragul să hoinărești, cu haina și sacul de călătorie pe umeri și cu șapca pe-o ureche. Patru luni fusese plecat cu nava pe Dunăre până la Viena. Poate că trebuia să se oprească mai întâi pe-acasă, dar cum să-și lase el prietenii să aștepte? Ar fi fost nedrept.

La Brebuleț se petrecea bine. Știa mocanul, aterizat de pe Măgura Târgului Ocnei drept în Valea Galaților, cum să-și atragă mușteriii, fără să-i îmbete prea tare, să nu-i strice lui firma! Câte un șnaps - o secărică sau un rom de Jamaica, alături cu o măslină-două, apoi o brânzică sărată de oaie stinsă cu vin alb sau rose, scos cu frânghia de la ghețaria lui din curte, un Drăgușeni de Covurlui, dintr-ăla descântat la cules, cu care poți călători o noapte pe coclauri fără să te rătăcești. Vorbeau de una, de alta.

Timonierul, mare povestitor, începea de când a ajuns el la Galați, lăsat cu plutele de pe Bistrița pe Șiret, și cum s-a minunat de atâta puhoi de apă ce a văzut aici și a rămas. Cum s-a tocmnit barcagiu la NFR și căra, de la debarcader peste Dunăre, la Azaclău, dus și întors, carpeni, capre, miei, păsări, pești, coșuri, saci, boccele, puține... De câte ori era să se îneca cu tot calabalăcul, când barca lui ușoară tăia valul vreunui mare vapor, de se speriau muierile mai nevricease... Sau cum înfrunta el fluviul în serile cu negură deasă, când nu-și vedea nici lopețile, nici apa de sub barcă și dacă nu se lua după luminițele de la Căpitănie, se trezea dus de curent până la Cotul Pisicii sau mai jos, pe la Reni, cine știe... Le mai povestea și cum a rămas el prins, odată, între sloiuri, de a lăsat acolo și barcă și tot și a venit pe jos, din mijlocul Dunării până la Galați... Da!... Să tot stai să-l asculți pe vorbărețul ăsta care uita de toate când se-ntâlnea cu prietenii lui la Brebuleț.

- Da... nevastă pe-acasă n-ai, nene? întreba unul mai îndrăzneț.

- Am, cum să nu, da de ce ești așa curios?!

- Păi ce spune ea, că după ce nu dai luni de zile pe la domiciliu, nimerești mai întâi cărciuma și pe urmă casa?...

- Măi, lasă, nu duce tu grija mea! La mine, meseria-i meserie, prietenii prieteni și nevasta nevastă!

Toate, pe rând! Mă așteaptă, sărăcuța, la orice oră din zi ori din noapte aș veni, nu se pune problema, e cea mai bună nevastă din lume, alta ca ea nici că mai există, așa să știți!

Unii clătinau aprobativ din cap, alții își dădeau coate, se călcau pe sub mese, treaba lor, Spiridon știa una și bună și pe el nu-l întorcea nimeni dintr-ale lui.

Pe urmă a venit nea Jean Teodorescu, trombonistul de peste drum, să le spargă urechile cu flașnetă lui răgușită, de nu-și mai auzeau nici propriile gânduri, darămite pe-ale altora. Vacarmul creștea, țipau să se audă, își făceau tot felul de farse, râdeau și uite-așa timpul trecea și venea ora stingerii! Că la Brebuleț, așa era: când horologiul de la Palatul Administrativ, din deal, începea să bată, de răsuna valea, miezul nopții, el îi poftea frumos pe toți să iasă afară. Dar ca să nu se supere și să mai vină și altă dată, le îndesa în buzunare câte o caramie, o pastilă de mentă „Esmos”, un bonbon oriental ori o felie de „Iris”, știți, săpunul acela de lux, ca mandarina, cu esență de cocos - marfă prima, din magazinul lui de coloniale de alături. Acasă, dacă mai găseau prin buzunare și mălai sau ouă stălcite, puse de alții, asta era altceva...

Cu o astfel de „felie” parfumată în buzunar și cu gândul la Tasica lui cea cuminte și ascultătoare, care-l aștepta cu ghiveciul cald în cuptor, fie că venea acasă, fie că nu, Spiridon Furtună călca abundent prin băltoacele străzilor desfundate și oarbe - că de la Uzina de gaz aerian s-au pus destule felinare în Bădălan, dar le-au rărit șmecherii!... Curent electric avea strada Portului, de la linia de tramvai, dar ca să-l tragă până aici, nu era cazul. Că doar oamenii muncii se culcă odată cu găinile și se scoală cu cocoșii!...

Coti pe Șalupei, strada dintre Gara nr.8 și Docuri. De departe șuiera o locomotivă întârziată, câinii lătrau în mahala și, din când în când, gardianul trezea cartierul: „Dormiți liniștiți, paza veghează!”...

Coti pe Delfinului și, imediat la dreapta, pe Marinei, vis-à-vis de Fabrica de cherestea „Forestiera”, fostă „Goetz”. Acolo era casa lui.

Se opri în dreptul porții și ascultă. Dinăuntru, niciun zgomot. „Doarme!”, își zise. Trase apoi în piept aerul încărcat de mireasmă, rupse o creangă de liliac de la poartă, să nu se ducă la nevastă chiar cu mâna goală, și intra.

La al doilea cântat al cocoșilor - cam pe la 3 dimineața în ore astrale - geamurile de la stradă ale doctorului Avram Goldberg, de pe Delfinului 33 (fostele case ale maistrului Luca, pentru cine cunoaște), se zguduiră, gata să se spargă. Obişnuit cu deșteptările ca la armată, doar de o viață locuia între pacienții lui din

Vedere din port

Bădălan, doctorul coborî iute din pat, aprinse lampa de pe masă și deschise fereastra.

Vedere din port

- Ce-i, omule, ce bați așa?

În lumina slabă a felinarului de la colț zări un bărbat cu șapca trasă pe frunte, cu pantalonii suflecați și numai în cămașă, probabil venit de prin apropiere. Nu-l cunoștea, dar n-avea importanță.

Doctorul Avram Goldberg locuia singur. Era vădov, copiii pleaseră în lume, iar el se obișnuise cu viața aceasta de sacrificiu. Din tinerețe, de când s-a întors de la specializare, de la Paris, era medicul responsabil de cartierele Bădălan și Galații Noi. Zilnic parcurgea distanțe lungi și obositoare pentru un om care se apropia de vârsta pensionării, totuși continua să reziste eroic în această zonă*insalubră, uitată de autorități, fără apă curentă, fără canalizări, unde bălțile și zoaiele dispăreau doar prin evaporare. Primăvara, albia Dunării fiind mai sus decât acoperișurile caselor, inundațiile spălau mizeria veche, ca să lase alta nouă - mâte, câini, găini, șobolani înecați. Avea ce face, nu se plictisea niciodată. Malaria, dizenteria, tifosul și difteria erau dușmanii lui de moarte cu care se lupta în fiecare an. Câte petiții n-a făcut la primărie, în câte audiențe n-a fost! Nu era primar care să nu promită...

- Dom doctor, vino repede până la noi, că nevesti-mii îi este tare rău și nu știu ce să-i fac!

„Păi dacă știai, erai doctor în locul meu, nu?” bâigui Goldberg, în timp ce se îmbrăca. Își luă trusa de urgență, stinse lampa și ieși în stradă, urmându-l pe omul care-i ceruse ajutorul.

- Eu sunt Spiridon Furtună, se recomandă el pe drum. Nevas-tă-mea-i Tasica. Stăm aici, pe Marinei, la doi pași.

- Ce zici că are?

- Varsă într-una și frige.

Bărbatul înainte și doctorul după el, intrară în camera bolnavei, unde aerul era irespirabil. Doctorul vru să deschisă fereastra, dar se abținu până după consult.

- Știți, n-am avut oțet, se scuză bărbatul, și am frecat-o cu gaz...

- Măi, cine te-a învățat să pui gaz peste foc?

De Carmol n-ai auzit?

Doctorul se apropie de pat și întreabă:

- la spune, Tasica, ce te doare?

Femeia tremura și se uita când la doctor, când la bărbatul ei care stătea proțăpît în dreptul ușii.

- De la un pește... Mă doare burta tare...

Poate-mi faceți o injecție, să scap...

Spiridon începuse și el să tremure. Doctorul scrisese ceva pe o bucată de hârtie și i-o dădu:

- Du-te la drogheria de pe Lemnari, la madame Surica, să-ți dea prafurile astea. Până atunci, eu o consult. Hai, vino cât poți de repede!

Spiridon se avântă în noapte, fugind cât îl țineau puterile. Dar până ajunse, până o trezi pe Surica, până îi explică ce vrea de la ea, până să i le prepare... trecu mai bine de jumătate de ceas. În sfârșit, se înapoie cu ele, abia respirând.

- Dom doctor, uitați, am adus, să i le dăm...

- Uite care e treaba, Spiridoane, îl întâmpină doctorul, nevasta dumitale trebuie dusă imediat la spital, până nu e prea târziu.

- Ce? Cum ai spus? Ce să fie prea târziu?

- Nu poate înghiți acum prafurile, că le vomită.

- Cum, de la peștele ăla să fie?!

- Acuma nu știu... pește, nepește... trebuie văzut ce este. Ai căruță? Dacă nu, fă repede rost de una și du-o cât poți de repede, altfel nu scapă, să știi! Spiridon simțea că îi fug mințile.

- Cum adică să nu scape, doctore? Da ce are, dom doctor, să nu scape?

- O să-ți spună ei acolo, trebuie să-i facă niște analize, necesită și îngrijiri de specialitate. Aici, eu nu am cu ce s-o tratez.

- Păi, dacă n-ai cu ce... de ce te mai...

- Hai, nu mai sta la discuții cu mine. E urgent! Dacă aveam trăsură, ți-o trimiteam eu imediat. Nici telefon nu am, că m-am mutat de curând și nu mi l-au instalat. Degeaba avem în oraș ambulanță, dacă eu n-am cum s-o chem!

- Trăsură n-ai, telefon n-ai... n-ai nimic! De ce dracu mai ești doctor aici?

- Asta mă-ntreb și eu uneori, recunosc doctorul cu mare tristețe.

În plus, se afla într-o mare încurcătură. Pe biletul de trimitere la spital trebuia să scrie un prim diagnostic. Dar... putea doctorul Goldberg să facă așa ceva?

Pentru prima oară în cariera lui, ca un începător, trecu pe bilet numai simptomele, iar în dreptul diagnosticului a pus un neputincios semn de întrebare. „De ce dracu mai sunt eu doctor aici?”!...

Căruța cu bolnava plecase de mult, iar el, ajuns acasă, nu-și putea scoate din minte ochii aceia înlăcrămați și îngrozitor de speriați, mai rău de frica bărbatului decât de a morții. Așadar, să vorbească sau să tacă?

Cum-necum, se crăpa bine de ziuă când Spiridon Furtună, cu nevasta lui mai mult moartă decât vie, a ajuns la Spitalul „Elisabeta Doamna”, de pe strada Traian. A traversat cu căruța aceea hodorogită

aproape tot orașul. Între timp, starea generală a pacientei s-a agravat. Se învinețise, ardea ca focul și tremura ca varga. La toate întrebările care i se puneau, clătina din cap și nu scoatea o vorbă.

Șiretul la vărsarea în Dunăre

Doctorii l-au chemat pe soț, să afle de la el ce s-a întâmplat, dar Spiridon Furtună, de obicei deloc timid, acum parcă era picat din lună. Spunea și el ce știa:

- De la un pește... Așa mi-a zis... Uitați, scrie și aici - și întinse biletul de la doctorul Goldberg, care oricum nu folosea la nimic.

- S-a sclerozat și moș Avramică ăsta, zise un tineret de la Internări. Ar trebui să iasă la pensie! În scurtă vreme a fost prea târziu pentru orice intervenție. Septicemia nu iartă pe nimeni.

După 24 de ore de la deces, când medicul legist Manoliu ieși de la autopsie, se împiedică, de bărbatul care stătea ghemuit la ușă:

- Ce... a pățit nevasta mea, dom' doctor? Cum se poate să moară așa, de la un pește?!

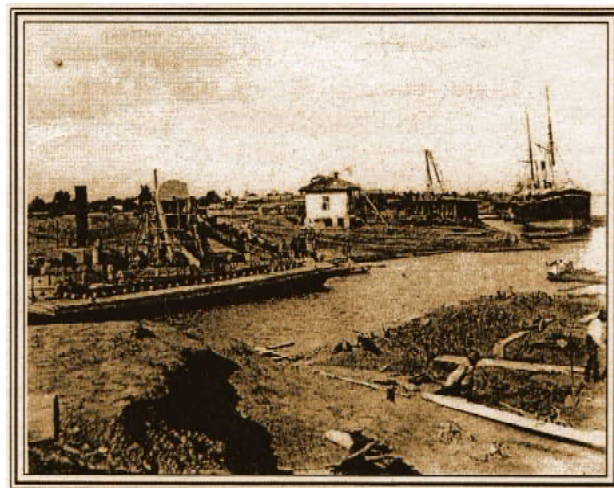
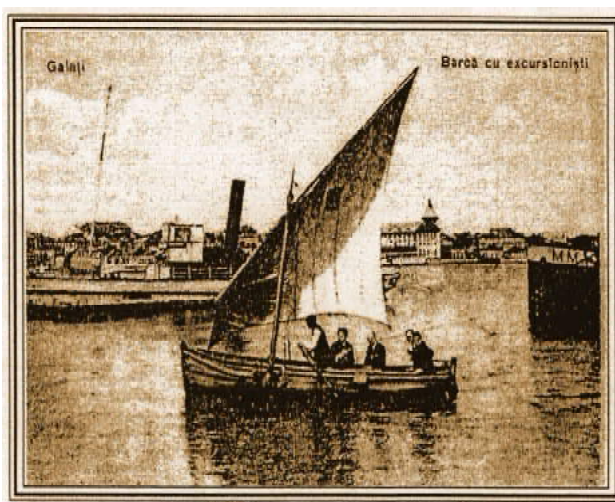
- Ce pește, măi, care pește? Ești bărbatul ei sau cine ești? Un avort rău făcut, cam cu două

săptămâni în urmă, i-a rănit uterul și rana s-a infectat. De ce ai adus-o așa târziu? Unde ai fost până acum? Veniți și-mi plângeți pe la uși!...

Spiridon Furtună primi lovitura chiar în moalele capului. Nu putea crede că lui i se întâmplă. Plecă de acolo ca trăsnit.

- Stai, nu pleca, așteaptă-l pe domnul comisar să-i spui cum o cheamă pe moașa care ți-a nenorocit-o! C-așa faceți voi, ăștia, deșteptii, parcă n-ați avea doctori în orașul ăsta!...

Dar pe Spiridon Furtună nu-l mai putea opri nimeni. La poartă se lovi de ziaristii care așteptau veștile de dimineață. Trecu printre ei ca din pușcă și porni pe strada Traian, la vale, pe lângă linia de tramvai, până în Piața Nouă, prin zumzetul de stup al orașului, până ajunse în dreptul Precistei de pe malul înalt al Dunării și acolo abia își trase sufletul. În fața lui, o imensă apă, lume a tăcerii...

Acum știa de ce iubea atât de mult Dunărea asta de la Galați, așa bogată și primitoare cum e ea, nu strâmtă ca Bistrița, în care nu poți nici măcar să te îneci!

Consulatul fragment din cartea „Troica amintirilor”

La intrarea consulatului, pe o bancă, sub pajura imperială, ședea Ilie. Pus acolo de Prefectură după 1907. Atunci, spunea el, lumea s- a făcut rea.

- Care lume? întrebam foarte interesat.
- Oamenii din Bădălan, de pe lângă Brateș, care nu se duc la biserică și vor să împartă averea boierilor.

Despre 1907, bunicul îmi povestea:

- Atunci Natașa te-a luat în brațe și cu toții ne-am adăpostit la bordul staționarului - o canonieră rusească pusă la dispoziția consulatului. Aici, sub Crucea Sfântului Andrei - drapelul Marinei Militare Ruse avea o cruce albastră pe un fond alb - ne- a venit inima la loc. Din mijlocul Dunării, unde era ancorat vasul, vedeam cu jumela cum urca puhoiul spre orașul de sus. Fugiseră prefectul, procurorul, iar soldații din Regimentul 2 Șiret erau consemnați în cazarmă. Nu era nimeni în siguranță. Atunci, locotenentul Antonescu, știi tu, cel care făcea curte doamnei Heilpern, soția bancherului, maiorul Mihăiță Rosetti și Piki Vasiliu, în fruntea unui escadron de călărași cu schimbul, au ieșit

în fața răsculaților. De pe canonieră am auzit niște salve. Mulțimea fugea înnebunită. Soldații foloseau o armă nouă. Nu mai țin minte cum i se spunea.

- Poate Manlicher?

- Așa, așa, Manlicher. După cum mi- a spus Mihăiță Rosetti (unchiul meu), glonțul, captușit cu oțel, trecea prin câte cinci- șase suflete.

După treizeci și opt de ani, tot glonțul românesc captușit cu oțel s-a oprit în pieptul lui Antonescu, devenit Mareșal, și al lui Piki Vasiliu, ajuns ministru de Interne. Ilie vardistul avea trei accesorii care mă interesau foarte mult. Un țignal, un „livorvor”, adică un pistol cu butoi pe care scria ceva în franțuzește - nu mai știu ce - și un sac pentru copiii răi. Existența sacului nu putea fi pusă la îndoială, însuși Inovici mi- a confirmat-o. Dacă nu l-am văzut niciodată, e fiindcă eram un copil bun, chiar foarte bun dintr-un anumit punct de vedere. De la ceaiurile bunicii, furam cu nerușinare prăjituri, sandvișuri, pentru fata bucătăresei, iar din biroul bunicului, Ilie primea un „tain” de țigări Pelisor cu muștiuc de aur. Buzunarele îmi erau pline cu maioneză, cremă de ciocolată, tutun, așa că spălătoresele au protestat, și eu m- am ales cu buzunarele cusute.

- Te rog, domnule Ilie, fluieră din țignal.

De mântuială, Ilie scotea un șuierat scurt, ca pentru a chema o birjă.

- Nu, nu așa, protestam eu dezamăgit. Vreau din ăla de noapte, ca pentru hoți.

- Apoi, conașule - se încrunta Ilie sever -, aiasta nu-i de joacă.

- Numai o dată !mă milogeam eu știind că îmi va face pe plac, ca de altfel toată lumea. În sfârșit, Ilie se ridica în picioare, își umfla pieptul cu gravitate și scotea un sunet lung, modulat în ton minor și care se stingea într-o notă mai gravă. Un ecou, o rezonanță a Orientului îndepărtat.

Liniștea Galațiului din 1913 era, ca să zic așa, rurală. Șuieratul vardistului era prelungit de cadența ciubotelor care măsurau caldarâmul. La depărtări periferice, câini insomniaci se istoveau în dialoguri lătrate. Câte un cocoș anunța cu aproximație zorile. Când vântul era prielnic, auzeam din strada Zimbrului chiote de bețivi și cântece de femei. Toată copilăria mea am avut parte de nopți albe, fără somn. Iar când adormeam, era pentru a visa lucruri îngrozitoare. Mă vedeam într- o birjă cu bunicu, urmărit de un „triceratops” (!?). Când fiara era gata- gata să ne ajungă, trezeam toată casa cu urlete: „Ajutor, Duduia (așa îi spuneam și eu mamei), ajutor!” Eram impresionat de atlasul meu cu animale preistorice, în care, ocupând toată pagina, fiara ținea în dinți un om care părea cât o mătă.

Nu mai știu bine când am început plimbările instructive și igienice. Să fi avut șapte ani ? Cel puțin, dar și atunci mă țineam cu greu de pasul bunicului. Pe la ceasurile zece, aproape zilnic porneam spre grădina publică, într-un marș rapid. „Pasul mare, genunchiul întins, suge burta, sus capul, să nu te văd că umbli balcanic. De atunci am rămas cu obiceiul de a umbla repede și de a judeca oamenii după alură, după călcătură. Ca un geambaș la iarmarocul de cai - criteriu nu prea obiectiv. Dar cu femeile, mai ales, nu m-am înșelat niciodată. Dacă mai aveau și mâna transpirată, putea fi Venus în persoană, că pentru mine s-a zis cu ea.

La plimbări ne mai însoțea câteodată Marheineke, delegatul Germaniei la Comisiunea Europeană a Dunării. Neavând copii, îl invidia pe bunicul meu că are un nepoțel atât de „drăgălaș”. Dar grand-papa, care știa ce- mi poate pielea, era mai rezervat. I-a spus că nici copiii nu trebuie judecați după aparențe. Totuși, Marheineke îmi aducea întotdeauna ciocolate și bomboane.

În multe privințe, domnișoara Florescu avea păreri apropiate de ale bunicului. Dar profesoara mea era o intelectuală. Pe când doamnele de la consulat erau „femei de lume”. Știau să scrie aproximativ, cântau la pian și se pricepeau la multe altele. E o distincție între „je savoir et le savoir faire” (știință și pricepere). Când o întrebam pe mama ce e aia glorie sau de ce domnișoara Bourguignon, guvernanta mea, face crucea altfel decât Inovici, răspunsul era mereu același:

- Ai tot timpul să-ți umpli capul cu prostii.

De fapt, doamnele de la consulat nu credeau în nimic și în nimeni. Nici în țar, nici în samovar, nici în dracu și nici în Dumnezeu. De unde atâta dispreț față de lume și atâta siguranță de sine ? Numai din ignoranță ? Și mama, și bunica erau ignorante ca niște știuci. Mai târziu am văzut și la alți ruși aceeași negare a tot ce e admis și respectat. Negare ce poate a lăsat ceva urme și în firea mea. „Lumea - îmi spunea mama - e alcătuită din proști și din canalii. Prostia și invidia conduc omenirea. Iar dacă, printr-o minune, întâlnești unul care ți se pare a fi și deștept, și cinstit, s-ar putea să te înșeli, nu uita.”

Partenerii de bridge ai bunicului erau „oameni de lume desăvârșiți”. În franțuzește are altă rezonanță, dar n-aveam pe Balzac, pe Proust, care să- mi explice, iar pe la opt ani, prin aceste vorbe înțelegeam automobile, blănuri. Pe urmă, parfumurile Ylang-Ylang, Opoponax. Prezența bunicului se manifesta prin verbină sau heliotrop.

De la părinți, și mai ales de la invitați, furam vorbe, noțiuni legate de omul de lume: „împușcat într-o

afacere de onoare”, „o creatură pierdută”, „și- a zburat creierii, n- avea altă cale”, „surprins în flagrant delict și- a descărcat browningul”, „e oribil, dar just”. „Ca ofițer de cavalerie și ca om de onoare, era normal. Inovici n- a putut să- mi spună ce era „flagrant delict, dar știam că browningul era un pistol. Din ce culegeam pe furiș, am dedus că pistolul e strâns legat de onoare. Era, ca să zicem așa, un accesoriu indispensabil. În timpul unei plimbări l-am întrebat pe bunicul dacă are un pistol.

- Desigur, dar de ce te interesează ?

- Vreau să știu dacă ai cu ce să- ți aperi onoarea.

Râzând, bunicul mi- a spus că onoarea lui n- are nevoie de pistol.

- Când ai să fii mare, ai să înțelegi.

Deocamdată, înțelegeam că la cea mai mică răceală sau amigdalită regimul pedagogic devenea mai blând. Tolănit în pat, primeam jucării, cărți interesante, venea Volovici, bucătarul, să mă întrebe ce prăjitură doream, etc. etc. Dar mi se interzicea să citesc Universul și Furnica. Într-o după- masă de singurătate, am reușit să fac rost de o foaie de mică publicitate, unde am citit: „Blenoragia nu mai este o problemă. Doctorul X o vindecă garantat în trei zile. Era un subiect de reflecție. În ultimul timp nu mai avusesem un strănut, un sughit, nimic. O blenoragie simulată timp de trei zile era foarte binevenită. Și așa, într-o după- masă, domnișoara Florescu m- a găsit într-un fotoliu, cu capul lăsat într-o parte, cu o mână atârnată spre covor. Așa ședea căpitanul Nemo (în Insula misterioasă), în timp ce lăsa, cu limbă de moarte, inginerului Cyrus Smith, ultimele instrucțiuni.

- Ce-i cu tine, drăguțule ? m-a întrebat ea, vădit impresionată.

- Am răspuns că mă simt ciudat. Că am amețeli, grețuri.

- Mama știe ?

- Nu cred că e ceva grav, cred că am o ușoară blenoragie. Dar doctorul X mă va vindeca, „garantat”, în cel mult trei zile.

Ca arsă, a sărit de pe scaun și a adus-o pe mama și pe bunicul - îi auzeam cum galopau pe coridor. Sașie de emoție, mama, consecventă firii ei, mi-a împușcat o pereche de palme.

- Scoate-ți pantalonii!

Îngrozit, crezând că își va pune în aplicare vechea amenințare de a- mi jupui fesele, am început să strig:

- Nu-i nevoie, spun tot.

- Lăsați-l să explice, a intervenit bunicul.

Domnișoara Florescu și- a acoperit fața cu mâinile. Dar, pe măsură ce povesteam despre descoperirea mea din mica publicitate, vedeam că toți se liniștesc și se țin să nu râdă. Bunicul, pentru a se stăpâni, a ieșit grăbit, pretextând întâlnirea de la club.

La ieșirea noastră din consulat, Ilie lua poziția reglementară și ne saluta. Din spatele bunicului, îi făceam cu ochiul. Ilie mă înțelegea. Seara, modesta lui locuință avea să fie parfumată de tutunul de Macedonia și de Bektinis al țișărilor Pelișor. Era un secret pe care Inovici nu trebuia să-l cunoască. Pentru grenadirul din garda țaristă nu putea fi decât o trădare față de Sfânta Rusie, unde aceste țișări erau foarte apreciate, considerate la Petersburg ca fiind cele mai bune din lume.

Dimineața, bunicul purta o gambetă de culoarea havanei clare. Asemenea îndrăzneală nu-și permiteau decât câțiva membri de la Intim - Club. Altfel, pentru toată lumea, gambeta nu putea fi decât neagră.

Despre importanța pălăriei își amintește cineva azi? Sosind cu yachtul de la Sulina, grand- papa și- a văzut pălăria smulsă de vânt. Legănată de valuri, se pierdea în depărtare gambeta englezească. Ce era de făcut ? Grand- papa a ordonat să se continue drumul, dar, acostând la Galați, a trimis repede un birjar la consulat să-i aducă altă pălărie. Dacă trecea prin oraș cu capul descoperit (afară de cazul când însoțea un dric), lumea ar fi crezut că a înnebunit.

Pe urmă, era bastonul ținut în mână înmănușată. Mănușile, de culoarea untului proaspăt, se schimbau de două ori pe zi. De la bunicul meu am moștenit 114 perechi. Bastonul era ceva foarte important. În vestibul era un vas mare, chinezesc, cu vreo douăzeci de bastoane din bambus, din abanos, cu mânere de fildeș, de argint, cu măciulii de argint neted sau uvrațat, aurite etc. Toate aveau monograme.

Cu bastonul chemai birja, conduceai trăsura sau mașina, înfigând vârful în coastele vizitiului sau ale șoferului. Lui Manzanos, băcanul din strada Domnească, ce saluta cu pălăria până la genunchi, și se răspundea cu bastonul dus la borul gambetei, gest însoțit de un zâmbet protector. Pentru alții - o privire

severă. Erau nuanțe pe care dacă nu le cunoșteai erai imediat simțit de prostime. Băcanul din Dogăriei, Climis, când s- a văzut milionar, și- a cumpărat baston și gambetă. A ieșit la biserica grecească, acolo unde erau muscalii cu trapași Orlov, și a făcut semn celui mai de lux birjar:

- Mai așteaptă! i- a strigat Fedia, arătându-i biciul.

Atunci, Climis și- a cumpărat un automobil care rivaliza cu cel al lui Auschnit, bogătaşul.

La colțul străzii Holban cu strada Domnească, ne saluta Sofronie, veteran cu un picior de lemn și cu decorații pe piept. De Bobotează, așa cum era, sârea în Dunăre și, dintre sloiuri, aducea prefectului crucea. În schimb, primea un ban de aur. Atunci Sofronie intra într- un paradis de votcă ce dura o săptămână. Pe urmă, din nou începea cerșitul, ocupația lui de bază.

- Să trăiți, înaltă Noblețe! îi spunea bunicului, care îi dădea un ban fără gaură. Probabil un cincizeci de bani de argint.

Iarna, vara, sub arșiță sau în viscol, barba roșie a lui Sofronie era la datorie, cu o precizie de cronometru. La unsprezece fix, ora la care lumea bună își făcea plimbarea de dimineață. Cu un zâmbet de o candoare irezistibilă - farmecul slav -, saluta pe fiecare după importanță. Avea o excelentă memorie și mult spirit de observație. De mai toată lumea era considerat un monument viu al Galațiului. Se pare că primea și o pensie de la guvernul rus, în calitate de invalid decorat cu Sf. Gheorghe. Exantematicul din 1917 a avut grijă de el. Prin '923-'24, Mihailov, fost conțopist la cancelaria consulatului, mi- a destăinuit că Sofronie nu primea pensie de invalid, ci ca informator al Ohranei (poliția politică a țarului). Prin Galați se perindau destui revoluționari ruși trecuți peste graniță de pescarii lipoveni. Iar piciorul de lemn, la spălarea răposatului, după obiceiul pravoslavnic, s- a dovedit plin de cocoșei

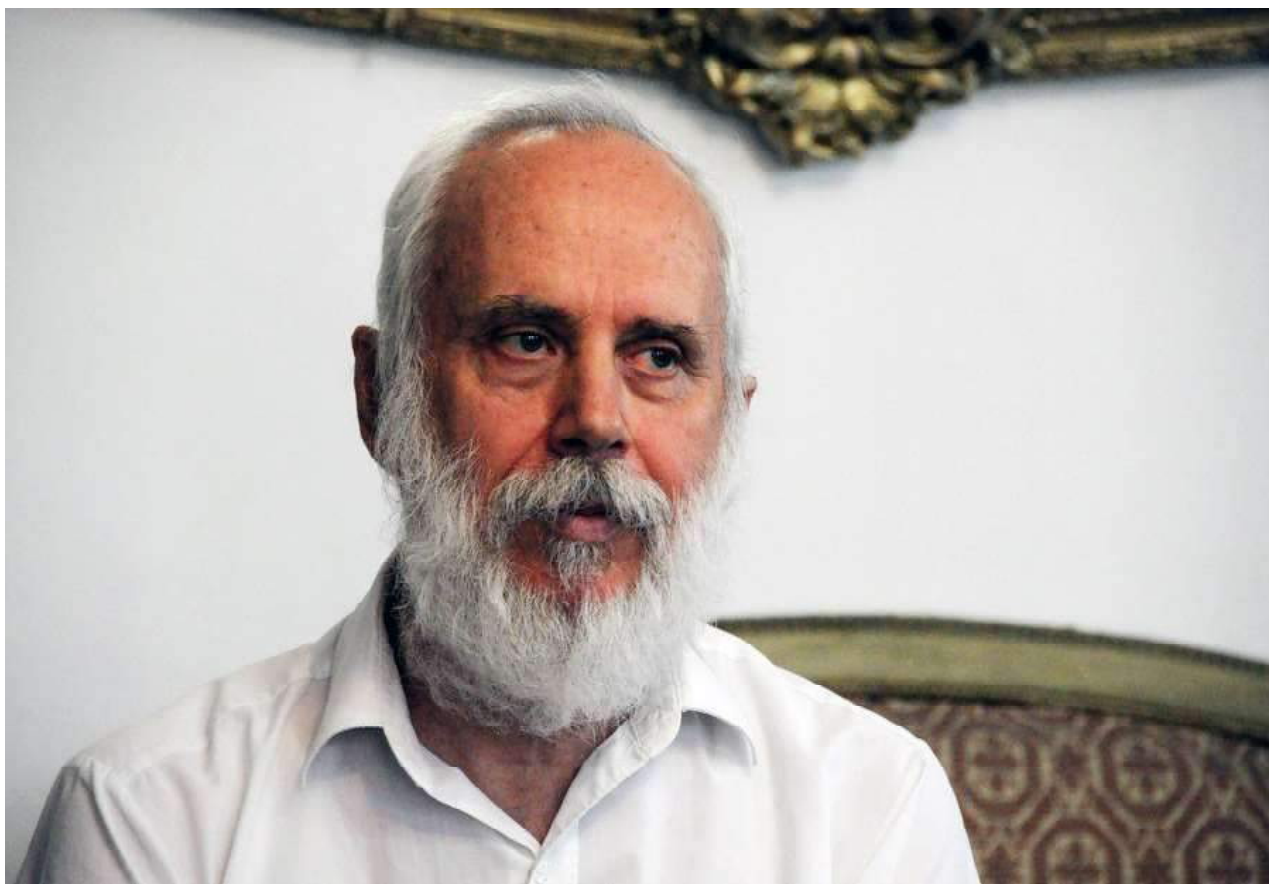
Suflet către Suflet!

LECTURILE ALEATORII ALE LUI CORNEL GALBEN*

Cornel Galben, redactorul-șef al revistei băcăoane Cadran Cultural, este un cititor pasionat de carte, despre care scrie cu profesionalism. Cele patru volume de cronici literare referitoare la creațiile poetice ale celor aproape 200 de îndrăgostiți de poezie din zona Moldovei de dincoace și de dincolo de Prut, în mod deosebit din arealul băcăoan, apărute

jurnal, memorialistică, interviuri cu personalități ale lumii literare, plastice, muzicale, teatrale etc. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Galați-Brăila. Cornel Galben debutează editorial cu aproape 30 de ani în urmă, în 1993, cu volumul „Enescu etern”, după care, an de an, își completează raftul cu cărți de autor.

Însemnările noastre au în atenție volumul III al lecturilor aleatorii ale lui Cornel Galben, volum apărut la Editura PIM, Iași, în anul 2017. Celelalte volume, cu același titlu, au apărut în anul 2010 (vol.I),

în ultimii 10 ani, pe care le-a citit, considerăm noi, nu aleatoriu, ci cu patima unui mare iubitor de vers, în contrast cu titlul „judecăților” sale din cele patru volume. „Cornel Galben se încapățânează să citească, să citească, să conspecteze și să scrie. Este mereu la firul ierbii, în actualitate, îngropat în cărți, reviste și ziare, cu o voință și o putere de sacrificiu rar întâlnite astăzi la cronicari”, îl divulgă Adrian Jicu. Mai mult, lui Cornel Galben i se poate atribui titlul de cărturar, având în vedere că peste 30 de volume îi poartă semnătura, cât și polivalența creațiilor sale: poezie, istorie și critică literară, publicistică, eseu,

în anul 2013 (vol. II) și în anul 2017 (vol.IV). De regulă, autorul lecturilor abordează în acest volum creații ale seniorilor, publicate în ultimii 20-30 de ani, chiar mai mult, cât și restituirea unor personalități întrale artei poetice. Autorul celor 49 de cronici literare își confirmă valoarea de riguros și competent comentator de poezie, fiind deopotrivă generos, dar și acid, tăios, cu unii confrăți din preajma sa. Considerațiile lui Cornel Galben sunt mai mult decât o promovare, o recomandare a autorilor recenzați, reprezintă chiar o carte de vizită, de încredere în succesul cărții prezentate.

Două sunt coordonatele valorice ale cronicelor semnate de Cornel Galben în acest volum, considerăm noi: aprecierea directă privind valoarea autorului cărții evaluată prin prisma creației acestuia și folosirea exemplificărilor ca argument al valorii creației lăsând, de fapt, creația poetului să vorbească. În primul caz, câteva exemple sunt concludente: „un artizan al compoziției”. (Emil Ariton); „se încăpățânează să creadă în poezie”, timpul dovedindu-i că „așteptările i-au fost confirmate”. (Ștefan Balău); „pasiunea sa pentru poezie l-a condus acolo unde a dorit”, la „un nivel de autenticitate și semnificație pe care nu mulți poeți îl ating astăzi. (Vasile Bardan); „o poetă nativă, deplin stăpână pe uneltele sale și care știe să comunice mult mai multe decât au făcut-o alți colegi de generație”. (Steliana-Delia Beiu); „debutul editorial, deși întârziat, este unul consistent, cu o încărcătură a trăirii impresionantă și că sinceritatea confesiunii, stilul și erudiția sa o îndreptățesc la un loc privilegiat între poeții generației sale”. (Cristina Emanuela Dascălu); „poemele sale sunt sensibile, melancolice, delicate, de un lirism aparte”. (Loredana Dănilă); „a cunoscut o traiectorie mereu ascendentă, în doar opt ani reușind să-și metamorfozeze visul său de stea în nu mai puțin de patru cărți, arzând etapele cu o iuțeală ce ar putea năuci orice adolescentă de vârsta ei”. (Elena Amalia Filip); „toată această trăire duhovnicească e transpusă în versuri nu oricum, ci în genuri poetice mai puțin abordate - rondel, sonet, glosă franceză, poezie cu strofă cvinaria sau senarie -, metamorfozând și acest travaliu într-un canon, cel transformă într-un artizan al cuvântului ziditor, pe care ni-l dăruie cu toată ființa, îndreptățindu-ne să-l așteptăm cu încredere în continuare. (Mircea Constantin Jirebie); „vigurosul poet e în toate un privilegiat al Cuvântului revelat, cărțile sale de până acum depunând mărturia trăirii sale întru Hristos, a dorinței de sublimare a ființei prin harul divin, a bucuriei de a fi și de a celebra miracolul Creației în versuri care să meargă la inima cititorului. (Nicolae Jinga); „ne dovedește nu numai că are o profundă trăire creștină, că și-a adus obolul Celui ce a trimis Fiul ca să ne mântuiască”. (Valeria Manta Tăicuțu); „unul dintre cei mai complecși scriitori moderni ai Basarabiei”, „poet viguros, cultivat, bun cunoscător al istoriei”. (Valeriu Matei); „autoarea se menține în lumea bună a poeziei autentice, ferită de experimente și de trivialitățile ultimelor promoții”. (Marieta Rădoi Mihăiță); „o poetă autentică, lipsită de inhibiții și

dornică de autodepășire, posesoare a unui moral sănătos și a unui potențial liric absolut remarcabil, capabil să o propulseze în elita poezilor contemporani”. (Dorina Stoica); „știe să-și gestioneze bucuriile și tristețile și chiar dacă sărbătorile sunt parcă tot mai puține, terapia pe care ne-o propune e una benefică nu doar pentru creația sa, ci pentru toți ce simt nevoia să-și lovească uneori creștetul de tăria unui aer mai pur”. (Valeriu Valegvi); „o excelentă carte, o carte a adevărilor rostite cu gravitate, o carte ce caută și dă posibile dezlegări complicatelor ecuații ale existenței, o carte ce continuă să propună, de fapt, un mod de existență”. (Octavian Voicu) etc.

Cea de-a doua coordonată a Lecturilor aleatorii o reprezintă abundența exemplificărilor prin care autorul dorește să pună în valoare cărțile recenzate, oferindu-le poezilor incluși în volum, prin puterea propriilor argumente, să rămână în anonimat sau să se afirme pe mâna lor: Mirela Bălan, Constantin Bostan, Miriam Cihodariu, Calistrat Costin, Georgeta Darie, Corina Dimitriu, Constantin Donea, Alexandru Dumitru, Ștefan Epure, Ion Fercu, Ioan Gându, Tincuța Horonceanu Bernevic, Gabriela Hurezean, Leonid Iacob, Iulius Iancu, Ion Tudor Iovian, Gheorghe Izbășescu, Eliza Macadan, Ionel Maria, Mihai Merticaru, Cornel Paiu, Mariana Pândaru, Leonard Popa, Mariana Rogoz Stratulat, Sorin Roșca, Veronica Stănilă etc. De fapt, modesta mărturisire lui Cornel Galben de la pagina 144 (În loc de prefață) este cât se poate de semnificativă: „nu ne propunem să facem prin acest volum, n.n. - o sinteză a textelor ce le veți găsi în paginile volumului de față, ci doar să vă asigurăm că demersul nostru n-a depins nici de afinități, nici de vreo obligație colegială, ci s-a născut și s-a dezvoltat pe nesimțite (multe dintre cronicile și recenziile din sumar apărând deja în paginile unor reviste și ziare din țară), urmând la rândul lui un drum cu destule meandre și sincope. Ne-am bucura, tocmai de aceea, să nu fi fost în zadar și dacă, în urma lecturii, măcar unul dintre volumele comentate vă va reține atenția, înseamnă că truda noastră va fi recompensată”. Cu aceleași gânduri am scris și am publicat și noi acest text.

**Cornel Galben, Lecturi aleatorii, Editura PIM, Iași, 2017.*

Un clasic al genului

**Vasile Ghica: „Aforismele mele – antologie de autor”*

„Arta viitorului va dăinui, probabil, sub zodia esențelor” – așa sună cea din urmă zicere din acest volum, intitulat „**Aforismele mele**”, o antologie apărută la Editura „Detectiv Literar” din București. Autorul cărții este scriitorul **Vasile Ghica**, iar lucrarea de față constituie cadoul pe care și-l face, în avanpremieră, la împlinirea, în noiembrie, a opt decenii de viață. Născut la Priponești, în apropiere de Tecuci, municipiu de care și-a legat viața, autorul este în prezent foarte cunoscut în țară și dincolo de fruntariile ei. Pe ultima copertă a cărții scriitorul transcrie câteva dintre părerile unor personalități din Belgia, Spania, Liban, Germania, Franța, unele dintre ele urmând a fi așezate, la vremea lor, în cuprinsul acestei prezentări. Scriitorul de față a ales să se dedice, în principal, aforismului. A fost alegerea sa, o opțiune curajoasă, deoarece, după opinia mea, crearea de aforisme implică mai multe calități: alături de talentul cu care te naști, trebuie adăugate o inteligență creatoare mult peste medie, aplecarea către filosofie, înțelegerea aprofundată a vieții, un simț ironic foarte dezvoltat, umor subtil și peste toate o cultură vastă. Și, dacă adăugăm că de peste 30 de ani profesorul Vasile Ghica, membru al Uniunii Scriitorilor din România, tot scoate cărți de epigrame, putem avea dimensiunile reale ale efortului său creator. Scriitorul **Dorel Vidrașcu** însoțește cartea cu o prefață („*Vasile Ghica 40x2*”), text care încearcă să creeze un profil cvasi-complet al autorului, cu trimiteri la date

biografice, la opiniile unor nume importante din țară și din lume vizavi de opera sa aforistică. Este evocată și existența începând din 2017 a unui Festival Internațional al Aforismului, manifestare inițiată și susținută anual de Vasile Ghica și Eugen Doru Pelin. „*Vasile Ghica este un autor de aforisme demne de un La Bruyere sau de un La Rochefoucauld români, la fel de satirice și de adevărate ca și ale acestora*”, susține **Paul van Melle** (Belgia), iar **Nicholas Catanoy** (din Germania) notează: „*Am gustat mult „pilulele de înțelepciune” ale lui V. Ghica. În doze homeopatice, aceste „statui de gând” (...) sunt tonice și reconfortante, modelând cu abilitate anodinel și dramaticul în degringolada etică a vremurilor*”. Din țară reținem aprecierea lui **Teodor Parapiriu**: „*Corifeu al spiritului meditativ, Vasile Ghica poate fi considerat un clasic al aforismului românesc contemporan*” – vorbe înțelepte care mi-au inspirat și titlul cronicii de față.

Mărturisirea de credință a oricărui autor poate sau nu să fie exprimată explicit. Vasile Ghica o face, evident, prin cărțile sale: „*Surâsuri migdalate*”, volumul de debut, apărut la „Junimea” în 1989, într-un tiraj uriaș; „*Cristale de fum*”; „*S.O.S. Iubirea*”; „*Recviem pentru mileniul 2*”, bilingv româno-francez; „*Răscruce de milenii*”, bilingv româno-englez; „*Chef pe Titanic*”; „*Perdafuri*”, bilingv româno-turc; „*În ghearele râsului*”; „*Rezervația gri*”, dicționarul „*Nasc și la Tecuci oameni*”, cărora li se adaugă volumele de pe internet, prezența în antologii și premiile din partea Filalei Bacău a USR și nu numai, la loc de frunte fiind Premiul de Onoare „Naji Naaman”, decernat la Concursul internațional de literatură din Beirut (Liban) în 2013. Și, apropo de dragostea pentru aforism iată câteva „probe”: „*Misiunea romanului-fluviu este din ce în ce mai dificilă, pentru că toată neliniștea lumii poate încăpea într-un aforism*”; „*Aforismul este limba mea maternă*”; „*Voi continua să scriu aforisme, chiar dacă, prin absurd, voi rămâne singur în univers*”; „*Voi iubi aforismul, chiar și după ce moartea ne va despărți.*”

Cartea are 147 de pagini. Și este nu doar cadoul pe care autorul și-l face sieși, ci de fapt darul său către semenii, oferit de la înălțimea celor opt decenii de viață.

- *Am muncit din răspuțeri să scap de mizeriile proletcultismului...*
- *Am fost strâns legat de Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Băeșu, Raicu, Cosașu, Grigore Hagiu ș.a.*
- *Nu-mi fac bilanțul. Poate, numai uneori, când mi-e frică de moarte.*

A.B.- Sunteți directorul Teatrului Național din București, stimate Fănuș Neagu...

-Încă...

A.B.- Sunt bucuroasă că am reușit să ne întâlnim astăzi, aici, chiar în incinta Teatrului, în biroul dumneavoastră. Îmi puteți spune ce înseamnă această funcție pentru dumneavoastră și cu ce probleme vă confrunțați?

-Probleme foarte mari nu am avut, doar că, spun acum cu tristețe, mi se încheie mandatul, împlinind trei ani și jumătate de când sunt director de teatru. Acum mă pregătesc să predau mai departe ștafeta,

probabil bunului și vechiului meu prieten Ion Cojar, regizor de mare prestigiu, cunoscut atât la noi în țară, cât și în străinătate.

A.B.- Cum s-a împletit activitatea de scriitor cu cea de director al primei instituții teatrale din România?

-Ușor nu a fost, dar am reușit să cunosc o lume minunată, cea a teatrului, cu bulversări, drame, tragedii și, mai ales, cu premierele ei. Este o lume, pot spune, fabuloasă, pe care nu îmi pare rău că am traversat-o, dimpotrivă. Însă este o lume în care intri, dar într-o zi trebuie să și ieși, căci dacă te scufunzi în ea, intri în mlaștinile desfătării sau în mlaștinile nimicului. Este ca orice strat social, fantastic, frumos de văzut, mai ales de la distanță, dar înlăuntrul fenomenului vezi că lucrurile nu stau chiar așa. Sper că mi-am făcut mai mulți prieteni adevărați printre actori decât aveam înainte de a deveni director. Acum, după trei ani și jumătate, plec cu inima curată, în sensul că am făcut tot ce se putea face într-o perioadă dată. S-ar putea, și ar fi bine așa, ca regizorul Ion Cojar să facă mult mai mult.

A.B.- Ați împlinit, de curând, în 5 aprilie a. c., vârsta de 65 de ani. La mulți ani, maestre! V-ați făcut un bilanț cu această ocazie?

-Nu. Nu-mi fac bilanțul. Poate, numai uneori, când mi-e frică de moarte; sau alteori, când sunt cutremurat de îndoieli, spaime, dar întotdeauna am credința că mâine voi scrie mai bine și mai mult.

A.B.- În perioada de directorat ați reușit să mai scrieți literatură?

-Am scris destul de mult. Am terminat un volum pe care l-am și predat la „Cartea Românească”. De fapt, aș fi vrut să-l predau Editurii „Porto - Franco”, dar, după cum știm, este prea săracă astăzi, cum sunt și eu prea sărac; e o carte de povestiri numită O corabie spre Bethleem, de aproximativ 200 de pagini. După ce am terminat acest volum am reluat o carte mai veche, o rescriu, iar în această vară, pentru că vara sunt mai leneș, voi scrie o piesă de teatru, nu voi dezvălui încă despre ce este vorba.

A.B.- Să ne întoarcem cu câțiva ani în urmă, în perioada 1954-1956, când erați redactor la „Scânteia Tineretului” și colaborator la

„Amfiteatru” și „Luceafărul”. Comparați, vă rog, munca gazetărească de atunci cu cea de astăzi.

-Astăzi nu mai sunt gazetar, sunt director, redactorșef la „Literatorul”; atunci eram doar un începător și un trepăduș. Nu este același lucru să fii începător și director. Eram foarte tânăr, fermecat de viitor, cu toate că erau toate ușile închise pentru mine și toate ulițele ferecate, dar credeam în viitor, știam că voi face lucruri bune și frumoase și trebuia să muncesc mult pentru aceasta. Astăzi știu cum se face o revistă, cum se face un ziar și cât de greu este să scrii. Întâmplător, lucrez și cu generația tânără, sunt niște tineri entuziaști și culți, poate mai culți decât pe vremea noastră, pentru că epoca s-a deschis către întreaga lume, s-a diversificat. În timpurile mele, trebuia să fii mereu aplecat, nu subjugat, literaturii ruse cea mare și celebră, clasică și dominatoare, pe care o voi iubi întotdeauna și toți, cred, o vor iubi; pentru că m-a ajutat enorm. Îmi amintesc pe Pasternak, Șolohov, Evtușenko, Rasputin. Târziu, am pătruns și în literatura occidentală, îndrăgostit fiind mereu de anglo-saxoni, apoi am pătruns în literatura franceză și italiană, dar toate acestea cu mari sacrificii, cu întortocheri și zăpăceli, mai ales pentru faptul că am fost mereu un tip zănatec, împrăștiat, neordonat, cu o cultură eclectică. A trebuit să mă ordonez toată viața în tot ce am făcut. Nu știu dacă este bine sau rău, dar cred că uneori este bine să fi și sărit într-o copcă, dintr-o copcă într-un fluviu, dintr-un fluviu într-un bloc-turn etc. Dar, în mod cert, ca un tânăr să poată răzbi astăzi, trebuie să aibă o cultură temeinică.

A.B.- Să ne aducem aminte de debutul Dumneavoastră din 1954, produs în revista „Tânărul scriitor”, cu povestirea „Dușman cu lumea.”

-În realitate, am debutat mai întâi, și sunt foarte mândru de acest lucru, la Galați, în ziarul local „Viața nouă”, eram tare fascinat de plumb, de litera scrisă, de miracolul foii de ziar. Pot spune că am întâlnit acolo niște oameni draguți, binevoitori. Tot în acea vreme era și un cenaclu literar vestit în Galați, o adevărată școală de literatură, pe str. Gamulea, numit „13 iunie 1916”, pe care îl frecventam cu Tia Chiper, cu un mare prieten, doctorul Viorel Dumitriu, care a murit, cu Ștefan Negrea, care a murit în închisoare, eu fiind, mă gândesc acum, unul din puținii supraviețuitori. Eram niște tineri frumoși, entuziaști, plini de bucuria

poeziei, a literaturii, de mirosul teilor de pe strada Domnească, de frumoasa Dunăre... Păcat că la vârsta aceasta nu mai putem să ne adunăm cu toții, să stăm la un pahar de vin bun, ca odinioară, călătorind pe Dunăre, între Brăila și Galați...

A.B.- Primul volum a apărut în 1959, „Ningea în Bărăgan”, retipărit, cu unele adaosuri, în 1964, sub titlul „Cantonul părăsit”, volum premiat de Uniunea Scriitorilor. Au urmat „Somnul de la amiază” (1960) și „Dincolo de nisipuri”(1962). Se publica greu o carte?

-Era foarte greu să publici. În primul rând, pentru că trebuia să fii, într-o oarecare măsură, proletcultist. În volumul meu de debut sunt doar două povestiri bune, restul sunt niște chestii ratate, dar simțeam că zestrea primită de la părinți, de la strămoși, trebuia dezvoltată. Am muncit din răsuputeri să scap de toate mizeriile proletcultismului.

A.B.- Ce prietenii v-au marcat în viață?

-Foarte multe. Nu pot să amintesc decât puține nume, nu am avea spațiu pentru toate, am fost strâns legat de Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Băieșu, Raicu, Cosașu, Grigore Hagiu ș.a., a fost o generație superbă, care nu se va mai repeta. Generație de mari

poetri care, iată, dispere. De curând au murit marele prieten Gheorghe Tomozei, Marin Sorescu, Cezar Baltag - prieteni de inimă...

A.B.- Ce înseamnă să primești de atâtea ori Premiul Uniunii Scriitorilor?

-Demult, să primești acest premiu însemna niște bani în plus.

Prima dată ești fermecat, te crezi chiar vrăjitor, consideri că ai primit totul, ești îndrăgostit de iele și ele de tine. Dar celelalte premii devin rutină. Premiile nu fac un scriitor, ci îl ajută să scrie alte cărți. Ca scriitor, pot spune, nu o duc prea bine, dar nici foarte greu, dar mă gândesc la bieții tineri care abia încep să scrie, cum se vor descurca ei?

Astăzi, un prozator, ca să trăiască decent, trebuie să aibă un tată moșier sau fabricant, pentru că proza este o osândă, nu o desfătare. Ca să scrii 6-7 ore pe zi, să citești apoi 2-3 ore, trebuie să fii rupt de realitate, de mizeriile cotidiene, să nu-ți pese de nimic, doar să scrii.

Cred că, la ora actuală, literatura noastră este în pragul nenorocirii. Neajutată de stat, nu se mai poate

descurca. Într-o țară mică, așa cum este România, într-o țară hărțuită de toate neamurile închipuite din jur, literatura trebuie să beneficieze de sprijinul statului. El neexistând, literatura nu mai rezistă.

A.B.- Dar revistele literare?

-Nu sunt profet, sunt doar redactor-șef. Dezastruos viitor! Sigur, soluția la îndemână este cea a sponsorizărilor. Dar banii se pare că nu sunt dați în această direcție. Toată stima mea pentru echipa de fotbal din Galați care mi-e dragă și felicitări celor ce o sprijină, dar are nevoie de ajutor în primul rând literatura.

Există în Galați o editură și o revistă „Porto-Franco” serioase, foarte puternice, care ar trebui sprijinite cu toate puterile, căci altfel se pot pierde. Și mă gândesc acum, că prima statuie a marelui nostru poet Mihai Eminescu a apărut în Galați, în acel minunat oraș de negustori...

(Angela Baci, din vol. "Despre cum nu am ratat o literatura grozavă", Junimea)

Fănuș Neagu Povestiri magice

CRIZA MAGICULUI

La o primă analiză s-ar putea spune că prin povestirea Lișca se întemeiază magicul în opera lui Fănuș Neagu. Temă amplă și complexă, magicul este prezent în forme variate în toată opera, de la primele până la ultimele povestiri, în romane, în piesele de teatru și chiar în unele forme de publicistică. Însă, la o analiză mai detaliată, povestirea Lișca are un sens mai profund și mai dramatic, care îi sporește farmecul, dar și complexitatea. Este vorba nu atât de întemeierea magicului, cât mai ales de jocul cu magicul care - provocat, scos din starea lui de camuflare în real - se răzbună.

Lișca este o povestire despre magic, scrisă și publicată la sfârșitul anilor '50 ai secolului trecut. Este limpede că are o temă dificilă, greu de acceptat pentru acea perioadă și greu de publicat. Capodopere ale povestirii magice românești scria în anii '50 Vasile Voiculescu, dar nepublicabile în acei ani, doar admirate de prieteni la lecturi de taină, cu G. Călinescu auditor cel ce le recunoaște genialitatea. Povestirile voiculesciene vor fi în vogă după publicarea lor postumă, în anii dezghețului politic? românesc, după anul 1966. Astfel că povestirea Lișca are semnele anilor '50, că prezintă o formă a crizei magicului.

Povestea Lișcăi este o amintire din copilăria naratorului. Copilul a fost în preajma colibeii țiganilor, a fost prieten cu Ursaru, fratele cel mic, a stat o vreme în preajma Lișcăi. Acest amănunt dă povestirii un spor de autenticitate. Copilul de atunci privea fascinat întâmplările Lișcăi, naratorul de acum este lucid, vrea

să vadă mai ales adevărul ce se ascunde dincolo de jocurile ei.

Acțiunea este plasată în anii tragici ai celui de Al Doilea Război Mondial, într-un sat din Bărăgan, într-o familie de cărămidari. După ce bărbatul ei este luat pe front, frumoasa țigancă Lișca nu suportă singurătatea și, după ce a bătut scânduri de-a curmezișul peste ușile ferestrele casei, se mută la ai săi, la taică-său care ședea, cu patru feciori, într-o colibă pe malul râului, la cărămidărie. Lișca nu este bine primită acasă deoarece era cam leneșă și îi plăcea să umble teleleu. La sfatul tatălui, începe să le dea muierilor în cărți sau să colinde ulițele cu ghiocul și cu cărțile ei soioase, amestecând cu vorba deopotrivă femeii și bărbați. Tuturor ea le tălmăcea din cărți povestea craiului de ghindă, de tobă, de verde sau de roșu, vorbind mereu de bucurii ce nu se arătau, (...) de vești ce nu soseau și de o stea a norocului pe care nimeni n-o vedea arzând.

Chiar dacă nu este inițiată în taina magicului, Lișca este convingătoare și, pentru o vreme, în familie hrana și băutura sunt îndestulătoare.

Magia ei se produce fără incantații, fără gesturi rituale, fără atmosfera specifică, în miez de zi, în lumina crudă a soarelui. Ceea ce face Lișca este un magic fals. În fond, ea se joacă de-a magicul pentru a face rost de mâncare pentru cei cinci de la cărămidărie. Este mai mult dexteritate, joc, îndemânare, prefăcătorie din partea ei iar, pe de altă parte, inocență și nevoie de iluzie din partea femeilor din sat. Lișca și femeile satului rămân doar la un joc al aparențelor, într-o blândă simbioză, iluzii contra hrană.

Nici autorul nu îndrăznește mai mult, nu se apropie de flacăra tainei magicului, nu intră în intimitatea producerii magicului, ci rămâne la formele exterioare de manifestare. Nu coboară în zona de taină, cum făcuse în povestirea Ningeia în Bărăgan, unde evoca obiceiul datului câinilor în jujău sau strigarea peste sat, Olelie! Pentru cei de la cărămidărie Lișca devine tâmplă de icoană. Capătă faima de ghicitoare. Merge numai acolo unde era așteptată iar restul timpului și-l petrecea scaldându-se și stând goală la soare, pe o fâșie de nisip, între două perdele de sălcii. Începe să semene cu lostrița care iese și se întinde moale la rânș din povestirea omonimă a altui mare prozator al Câmpiei Bărăganului. Dar o întâmplare nenorocită face ca faima de ghicitoare să se destrame pe neașteptate: unei familii i se înecă un copil în râu.

Deoarece Lișca îi prezisese cu câteva zile mai înainte de nenorocire, că va avea o bucurie mare, acum Lișca este umplută cu ocări, numită hoată și cățea parșivă, fiind acuzată că înșală lumea cu scorneli și minciuni.

Pentru o vreme Lișca este alungată. I se închid porțile n-a mai fost primită nicăieri.

Când realul intervine brutal și tragic în viața oamenilor, năruindu-le iluzia fericirii, Lișca pierde bura de aur în care începuse să fie văzută, iar cuvintele ei frumoase, care hrăneau și dezvoltau himere, devin minciuni. Chiar dacă este război sau tocmai de aceea, oamenii trăiesc o vreme în siajul magicului - de fapt, o iluzie a magicului - oferit cu viclenie de Lișca. Micul fragment care evocă trezirea la realitate, răbufnirea de revoltă a femeii sfâșiată de atâta suferință câtă i se citea în ochi are o forță de sugestie excepțională.

De la început se vede că ceea ce face Lișca este ceva atipic. Fie ea și iluzorie, vrăjitoria este făcută de o tânără nevestă care practică actul magic fără nicio inițiere. De fapt, ea imită magicul. Ceea ce face ea este doar o păcăleală, un rudiment al magicului. Are doar acea îndemânare, acea dexteritate prin care poate fi convingătoare. Nu este bătrâna ghicitoare, cum s-a impus în mentalitatea colectivă și cum s-a încetățenit în tradiția practicilor magice, ci o tânără ghicitoare.

Pentru Lișca ghicitul este mai mult un moment ludic, ce ține de magicul infantil, dar și acesta practicat cu viclenie. Coliba cărămidarilor este așezată la marginea satului ca și șatra lui Melchiade, la marginea celui alt sat, Macondo, în romanul Un veac de singurătate de Gabriel Garcia Marquez. Satul este spațiul unde Lișca încearcă să practice actul de magie. Este un sat rupt de lume, fără nume, doar sugerat în datele lui esențiale. După ce bărbaiții tineri au plecat pe front, satul rămâne o structură închisă. Nu se întoarce nimeni, de dincolo nimeni nu aduce vești: totul este așteptare.

Undeva, departe - ca într-un spațiu al morții - au fost duși bărbaiții tineri. A rămas un sat al femeilor, un sat ce nu mai are nimic din febra vitală de odinioară. Singura comunicare posibilă a rămas acum doar magicul. În lumea femeilor singure, dar cu o mare nevoie de adevăr, numai iluzia a rămas o certitudine. Războiul potențează nevoia de magie.

Nu mai este vorba de ghicirea norocului, iubirii, fericirii, ci este un joc mult mai grav: despre viață sau moarte. Lișca are și ea, ca și celelalte femei, bărbatul plecat pe front. Războiul are alte legi, mult mai dure, din care magicul este exclus. Lișca înțelege că are o bună ocazie de a relua vechea practică a ghicitului: nu mai folosește cărțile soioase sau ghiocul, ci o altă metodă. Folosește alte obiecte cu aură magică: foarfecele și sita. Ea înțelege repede că femeile singure au nevoie de semne de la bărbaiții lor de pe front. Pune veșca sitei în vârful foarfecelor și ciurul a început să se învârtască încet, încet, ca împins de o mână nevăzută. Era semnul magic că bărbatul nu s-a prăpădit în război. Foarfecele este un obiect magic, e un atribut al lui

Atropos - acea Parcă însărcinată cu tăierea firului zilelor. Este deci simbolul unui sfârșit neașteptat și al faptului că viața depinde de zei. Sita este simbolul despărțirii binelui de rău. Lișca practică un act magic, numit, coscinomanția sau arta de a face să se învârtască ciurul. Și iarăși, la coliba Lișcăi, femeile vin ca într-o procesiune.

Este o amăgire care face viața suportabilă. Lișca se joacă inocent cu o putere peste cât poate ea suporta. Mai mult, se bucură că reușește să păcălească și să obțină hrană îndestulătoare pentru cei cinci cărămidari. Din stăpână aparentă a magicului, Lișca devine victimă a lui. Ea este aceea care pune magicul să lucreze, imită, se poartă ca și cum, de fapt, se joacă de-a magicul. Lumea o acceptă căci ea e singura care le poate spune ceva despre un orizont temporal - iubirea, fericirea sau un orizont spațial — viața sau moartea în războiul de departe. Într-o comunitate care are nevoie de magie ea este acceptată, căutată, răsplătită.

- Vreau să joc! - spune Lișca. Cere fratelui mai mic, Ursaru, să bată ritmuri de dans în tobă și ea începe să joace în fața femeilor venite să le ghicească. Nu mai vrea să audă de război. Nu este nimic etnografic în jocul ei, ci o poezie pură a gesturilor, într-o armonie ce sugerează starea de grație a unui suflet ce nu mai este rob în temniță. Copilul de atunci, viitorul povestitor, reține jocul Lișcăi precum un mare spectacol: a jucat cum niciodată până atunci nu-mi mai fusese dat să văd. Lișca joacă în tăcere, cu patimă, ca pe o tablă de jărat. Este frenezia jocului. Cap, umeri, mâini, degete, genunchi, gât, ochi, brațe intră într-o structură simfonică a mișcărilor ce sugerează un înalt nivel poemat. Este un dans primordial în care creația și creatorul comunică.

Lișca e asemenea unei flăcări. Jocul a devenit ardere de tot, involburare a ființei de pământ care vrea să se purifice prin joc, să se înalțe: părea că trece în zbor peste pământul bătătorit din fața colibei - iar tălpile de-abia-l atingeau. Este în jocul ei ceva de mare și străveche civilizație, poate de gheșă asiatică sau de Șeherezada. Are ceva de ființă marină (meduzele lui Degas!) ce trăiește pe uscat și ar vrea să zboare, ca să rezumăm cu o celebră definiție a artistului.

Suntem tentați să afirmăm că de la Liviu Rebreanu încoace nimeni nu a mai evocat spectacolul unic al omului jucând, dar un alt personaj memorabil al bucuriei dansului ne este mai aproape: Neraștula din romanul omonim al lui Panait Istrati: neîndoielnic, Lișca este Neraștula lui Fănuș Neagu. Dacă Lișca a jucat ca o flăcără atunci, a jucat până s-a stins: când sfârși, se lăsă să cadă cu brațele în lături, ca și când ar fi răstignită pe iarbă. În jocul Lișcăi, Fănuș Neagu a scris o pagină antologică a povestirii românești.

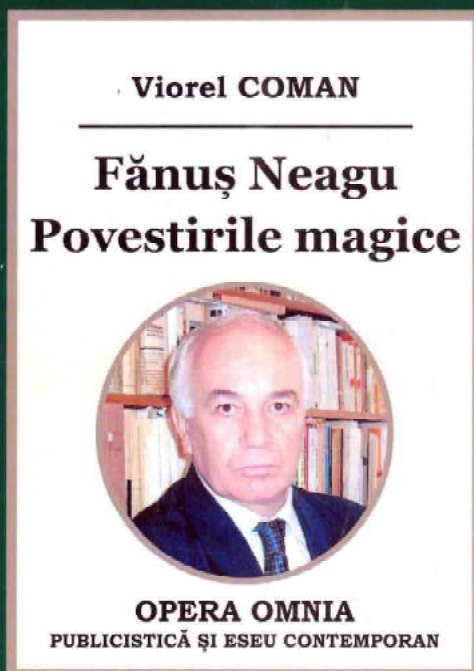
Când încearcă, la sfatul unei bătrâne, să ghicească soarta bărbatului ei, totul se năruie. Ceea ce făcuse pentru ceilalți, nu poate să facă și pentru ea: Ciurul îi scapă din mână și căzu. Acum are de gând, pentru o clipă, să le spună femeilor un adevăr dureros: totul e o înșelătorie.

Ultima imagine a Lișcăi este una mitologică: ține o mână la frunte, unde este puterea gândirii și o mână la gură, simbolul puterii cuvântului. Seamănă cu o sculptură neagră africană. Va pleca spre front îngrozită de semnul magic al ciurului care numai pentru ea nu a vrut să se mai învârtă. Trimite, înainte de a pleca, toți banii strânși din ghicit femeii căreia i se încase băiatul în râu. După patru luni va fi adusă acasă, escortată de jandarmi. Puterile magicului o aruncaseră în istorie, iar istoria a sfâșiat-o. Ceea ce urmează nu este numai degradarea magicului, este ceva mult mai grav: degradarea omenescului. Din stăpâna aparentă a magicului, Lișca devine o victimă a lui. Trezit din formele lui de camuflare în real magicul se răzbună, se întoarce asupra ei ca o fiară neîmblânzită, devoratoare. Lișca devine altceva, devine umbra sa, rămâne, în sens eminescian, doar arhetipul. Jocul de-a magia devine o dramă care se plătește cu desfigurarea (sic!) ființei. Umbra Lișcăi este ceea ce mai rămâne dintr-un om când dispare ce este poveste în el.

Povestirea Lișca este foarte interesantă și din punct de vedere naratologic. Memoria unui copil-martor la toate întâmplările povestirii suportă metamorfoze spectaculoase. Narratorul are o cu totul altă perspectivă decât copilul de odinioară. Privește magicul din exterior, ca mișcare epică pură, privește atent mai ales la mașinăria de producere a magicului decât la manifestările magicului.

Povestirea este scrisă din perspectiva povestitorului profan, cu ochi sever care deposează de magic realul, caută recuzita, culisele magicului. Copilul avea acces la desenul din covor. Narratorul, omul matur nu (mai) vede decât așele, nodurile, culorile, semnele aparent fără rost din spatele covorului. Splendoarea desenului nu i se va mai arăta niciodată. În tot ce povestește are un aer ușor demistificator. Povestea Lișcăi este prezentată ca o farsă căreia îi cade ea însăși pradă.

Așezată în fruntea celui de-al treilea volum de povestiri, cu titlu omonim, *Dincolo de nisipuri* - de la ediția de

povestiri În vâpăia lunii din anul 1979 are și moto-ul "Tatălui meu, care a așteptat gârla" - este neîndoielnic o capodoperă a povestirilor lui Fănuș Neagu și una din cele mai bune povestiri din literatura română. În analiza metamorfozelor temelor autorului, este prima care revelează una din cele mai complexe și mai modeme ipostaze ale operei: dimensiunea fantastică.

Dacă în Ningeia în Bărăgan, *Cocoșul roșu* și *Drăgaica* elemente etnografice, obiceiuri ancestrale sunt integrate structurilor epice, dacă în povestirea *Lișca* evocă revelația tragică a puterilor

magicului, *Dincolo de nisipuri* impune o nouă temă, roditoare pentru povestirile viitoare și, mai ales, pentru romanul *Îngerul a strigat*: tema iluziei, himericul.

Pentru opera lui Fănuș Neagu, povestirea *Dincolo de nisipuri* este o povestire de răscruce. Deși evenimentele istorice care au marcat destinul național la jumătatea veacului al XX-lea sunt tragice, mulți scriitori aleg, în epocă, mai ales evocarea unei catastrofe naturale, cel mai adesea seceta cumplită din anul 1946. Nicolae Labiș publică *Moartea*

căprioarei, Dumitru Radu Popescu scrie *Ploaia albă*, una din cele mai bune nuvele din perioada începuturilor sale, iar Alecu Ivan Ghilia scrie pagini admirabile de evocare a secetei în modestul roman *Cuscarii*. Ion Lăncrănjan scrie un amplu roman, *Fiul secetei*. Această temă are, pentru anii '50 un sens mult mai adânc. Străbaterea deșertului care a devenit o metaforă a lumii devine o aventură inițiatică, un mod de a revela atitudini existențiale fundamentale, de provocare a omenescului, a condiției umane, un mod de a răspunde unei mari provocări.

Fără să putem vorbi de acea literatură a făcutului cu ochiul - cum o numea Monica Lovinescu într-un interviu - sau de celebrul limbaj esopic al romanelor românești, limbaj ce își va trăi gloria în ultimul sfert de veac totalitar, totuși, trebuie să recunoaștem că pariul estetic al acestor opere este mult mai mare. Dându-le o aură de parabolă, autorii evocă un timp al crizei, o lume agonică ce își caută salvarea sau supraviețuirea. Albia secată, nisipul, lipsa apei, lumea în mari procesiuni de așteptare, adesea de provocare magică a naturii, căldura sufocantă, devin metafore ale pustiului; din realități firești ale secetei, obiective, devin semne, metafore, simboluri.

Dacă poezia *Moartea căprioarei* de Nicolae Labiș este capodopera lirică a temei, capodopera epică este, neîndoiește, *Dincolo de nisipuri*. Personajul principal, Șușteru, plecat în căutarea himerică a apei trebuie văzut în toată complexitatea tragică a demersului său. El este, în fond, un alt cavaler al tristei figuri, un alt căutător de sens într-o lume pustiită, un alt căutător de valori într-o lume agonică. Și în povestirea de debut Nu mai e loc pe lume Fănuș Neagu evocă lăcomia personajului principal Nicolae Suflet care, în timpul secetei, se îmbogățește prin speculă.

Pagini antologice de evocare a secetei sunt în romanul îngerul a strigat. Descrierea unei nopți cu lună în care țărani cosesc grâu mărunț sub bătaia vântului sărăciei - Calicu - formează o pagină antologică. În *Dincolo de nisipuri* este altceva. Povestirea are trei structuri distincte. În prima parte Șușteru, personajul principal, este cuprins de o stare de buimăceală. Fusesse toată noaptea la priveghi - înțelegem că priveghease gârla, stătuse pe malul Buzăului în așteptarea apei, iar acum se sculase din somn la amiază.

Are gesturi fără noimă. Este singur, căci nevasta și copiii au plecat în sat după mâncare, s-au împrăștiat ca făina orbilor. Satul pare pustiu, încremenit. Este evocat sumar destinul dascălului care și-a pierdut mințile din pricina foamei. Destinul lui pare a rezuma destinul tuturor. Realul precar este compensat de vis. În oniriile lui Șușteru se făcea c-a plouat și că a înverzit grădina de zarzavat ca în anii buni. De două veri, de

când ținea seceta, nu se deștepta o dată fără să poftască de mâncare un lucru de care nu putea să facă rost. Are și o explicație: se vede treaba că visele se nasc în stomac și urcă să moară în gură. În jur totul pare încremenit, vlăguit, pustiu. În absența gârlei, a apei, lumea pare amenințată cu pieirea. Șușteru coboară la râu. Nu poate avea alt reper. Peisajul este selenar. Se opri la șanțurile prin care altădată venea apă în grădinile lui de zarzavat. Erau goale. Mălul de pe fundul lor se uscaseră, crăpaseră. Albia râului se întindea în sus ca o omidă cenușie. Nisipul și petele galbene de lut pietrificat luceau pustii în soare. Rădăcini putrede atârnavă în peretele malului dinspre sat. Dincolo de izlaz aliorul se încolăcea de căldură.

Satul pare o planetă agonică. Seceta a anulat micile legende personale, i-a anulat magicul copilăriei. Șușteru face, ca atunci, în copilărie, un gest magic: zgârie cu vârful piciorului o cruce în nisip. Atunci, în copilărie, credea că în acel loc va gălga un izvor. Acum râde și constată cu amărăciune: Prost mai era în tinerețe! Vorbește despre el ca despre un străin. Primăvara scotea brândușe pe izlaz și credea ce-i spunea mama: câte brândușe ai să aduci acasă, atâția pui au să scoată cloștile noastre. Atunci credea totul. Acum constată cu amărăciune că seceta a ucis iluziile copilăriei, a anulat magicul, pe el l-a pustiit cum a pustiit și grădina lui de zarzavat. De aceea gestul lui din final trebuie văzut și ca dorință de a recupera magicul pierdut, de a reface ființa primordială. Fără acele mici întâmplări în care el să creadă, ființa lui ar fi pustie.

Tabloul al doilea este mai dinamic. Evocă un personaj colectiv care, la aflarea veștii că vine gârla, își reface existența inițială. A fost de ajuns să apară un călăreț, un vestitor care să le strige că a plouat la munte și vine gârla. Vine Buzăul pentru ca această iluzie a revenirii la normalitate să trezească din amorțeală tot satul. Personajul colectiv are gesturi specificei arhetipale. Fănuș Neagu nu evocă acea comuniune de dimensiunii metafizice a omului cu apa, ca Octavian Goga în *Oltul*, nici nu dă caracter imnic acestei relații, ca Geo Bogza în *Cartea Oltului*. Oamenii, fascinații de venirea apei reface existența de altădată, revin cu bucurie la ceea ce pentru ei era firesc și normal.

Vestea că vine Buzăul îl trezește pe Șușteru din buimăceală. Are priviri înfrigurate, deja i se păru că-l lovește în față răcoarea apelor pornite de la munte. El este cel ce a văzut călărețul vestitor ca o nălucă ce vine și dispare în fulgerările apei morților. Șușteru scoate luntrea din șopron și o aduce la râu. Nevoia de normalitate a acestei comunități este atât de mare încât gesturile lor par a lua proporțiile unui delir colectiv, întreaga comunitate este trezită din starea de

buimăceală. Se trag clopotele și satul se mută pe malul gârlei.

Este limpede că viața acestor oameni nu poate fi concepută fără Buzăul care, pentru ei, devine un simbol al vieții. Nu apare niciun alt nume: doar bărbații, femeile, copiii, un bătrân, o fată. Bărbații au răsărit cu sapele și cu târnăcoapele, femeile își ocrotesc copiii și se înfiorau dinainte, ca jivinele plâpânde când simt că se apropie iarna grea. Două femei aduc în vad un pietroi de spălat rufe, un bătrân întinde cârlige pentru pescuit, o fată se pieptăna răsfirându-și părul castaniu în lumina soarelui și zicea un cântec trist ce aducea a bocet.

Este o mare febra a așteptării care sugerează dorul de normalitate. Șușteru se trezește. Nu mai este pregătit să privegheze ca noaptea trecută. Devine liderul comunității, dă ordine, ceartă, țipă la un bătrân, amenință. Crede că aude gârla - venea așa, ca un bubuit de departe - dar când pune urechea la pământ, să asculte, pământul uscat până la un stânjen în adâncime era tăcut. Bolovanii n-au glas. El este cel care are revelația întârzierii apei. Găsește vinovații: morarii din satele de sus ne-au tăiat apa (...)

N-o să vie la noi nici într-o săptămână dacă nu mergem să-i luăm de păr.

Toată dorința de a avea apă se transformă în mânie împotriva morarilor. Șușteru nu mai este singur. Oamenii îi dau dreptate și vor să-l urmeze. Aduc caii și pleacă să aducă gârla. Altfel pieriau.

În fond, *Dincolo de nisipuri* evocă o umanitate amenințată cu pieirea și care nu găsește altă rezolvare decât trăirea în iluzie; o iluzie a luptei cu dușmani bănuți dar necunoscuți. Buimăceala lui Șușteru din prima parte a povestirii, acel amestec de somnolență și incertitudine se desfășoară în regim solar. El seamănă la început mai mult cu dascălul care și-a pierdut mințile din pricina foamei. Vorbește singur, are ochii cârpiți de somn. Partea finală oferă o cu totul altă imagine a lui Șușteru. Nu mai stă la priveghi. Dimpotrivă, este dinamic, hotărât. Trăiește febril sub semnul Căutării și al Aventurii. Somnolența diurnă este înlocuită cu voluptatea selenară.

Ceata care se formează seamănă cu o unitate de cavalerie în așteptarea semnalului de atac. În fruntea ei Șușteru călărește într-un peisaj selenar: în față răsare luna. Era galbenă și vălurită ca obrazul unei bătrâne. Nisipul scânteia. Dunga lui albicioasă, ca de sidef se isprăvea în lună. Sau poate de acolo curgea în albia râului. Morile nu au nicăieri apă, iazurile sunt secate. În sufletele călăreților apare îndoiala. Întâi îl părăsește o jumătate de ceată, apoi încă patru călăreți fac cale întoarsă. Într-un loc unde albia râului este o

dără de cretă ce nu se mai isprăvea nicăieri, îl părăsesc și ceilalți. Rămâne singur în aventura sa căci numai el, simțea în fără răcoarea valurilor. În final, rămâne la fel de singur ca la începutul povestirii. În miez de noapte este la fel de singur ca în miez de zi. Dar acum este altfel de singurătate. Puterea de a trăi în iluzie îi dă forță. În regim diurn, în miez de zi, este somnoros, morocănos, are - după memorabila sintagmă eminesciană - gene ostenite.

Când se pune problema aducerii apei Șușteru se însufletește, devine vital, hotărât, cheamă, conduce grupul de călăreți spre morile care au oprit apa în iazurile lor. Acum și-a descoperit, ca și Ene Lelea, din în văpaia lunii, latura himerică a firii sale. Șușteru este primul personaj buimac din povestirile lui Fănuș Neagu. Cuvântul buimac este folosit prima dată în povestirea de debut, Nu mai e loc pe lume, pentru a evoca starea personajului principal, Nicolae Suflet.

După publicarea volumului *Vară buimacă* și, mai ales, după romanul *Îngerul a strigat*, existența buimacă devine emblematică pentru proza lui Fănuș Neagu.

Povestirea *Fântâna* poate fi considerată o replică la *Dincolo de nisipuri*. Șușteru și Scarlat Cahul - personajul principal al povestirii - sunt firi complementare. Amândoi au ca semn al destinului căutarea apei. Ei caută izvoare. Unul le caută dincolo de nisipuri, altul le găsește în adânc. Șușteru trăiește himeric drumul spre morarii care opresc apa Buzăului în iazuri pentru morile lor în timp ce Scarlat Cahul pare a fi un mare inițiat. El deține marea taină a găsirii izvoarelor cu apă bună în câmpia arsă de secetă.

În fond, și Scarlat Cahul pleacă în căutarea apei. Dar în adânc.

Pe de o parte, himera lui Șușteru, credința că Buzăul rămâne sec din cauza lăcomiei morarilor, pe de altă parte evocarea bucuriei lui Scarlat Cahul de a descătușa izvoare, de a întemeia fântâni. Amândoi au ca element referențial oamenii, pe cei ce trăiesc în câmpie și nu pot concepe existența fără apa miraculoasă ce devine un simbol al existenței. Dacă în prima povestire, *Dincolo de nisipuri* nu avem indicat numele unui loc anume, doar elemente referențiale individualizante: sat pe malul Buzăului, existența unui pod, în *Fântâna* Scarlat Cahul spune la noi, la Colcovanu. În Bărăgan, cuvântul colcovan este un regionalism nementionat în dicționare și semnifică pământ sau bolovan ars de soare, uscat.

Dacă în *Dincolo de nisipuri* Fănuș Neagu se folosește de tehnica naratorului omniscient ce spune povestea unei comunități, ca o procesiune, focalizând imaginea mai ales asupra personajului Șușteru pe care-l prezintă - ca într-o secvență cinematografică - devorat chiar

de himera sa, în *Fântâna* procedeul narativ folosit este monologul. În fond, este procedeul esențial al povestirii ca specie literară. Auditoriul nu mai este o comunitate, ca în povestirea Nu mai e loc pe lume sau ca în schița *Om rău*. Destinatarul confesiunii lui Scarlat Cahul este un doctor căruia i se mulțumește că l-a scos în chioșcul ăsta de viță-de-vie. Scarlat Cahul este pe patul de moarte. Are în preajmă un doctor căruia îi spune povestea vieții sale. Moartea nu-l sperie, dar vorbește despre sine ca despre un străin: Da, bradule, se duce Scarlat Cahul. El nu este taciturn și morocănos ca Zaharia, fântânarul din Hanu Ancuței de M. Sadoveanu, dar nu este nici revoltat ca fântânarul Stancu lui Stăncilă, personaj memorabil din povestirea *Înainte de moarte* de Marin Preda. Dimpotrivă, în confesiunea sa Scarlat Cahul este împăcat cu lumea și cu sine, are o seninătate mioritică. Viața i-a fost o călătorie spre inima pământului.

Vocația lui a fost să scoată izvoarele din cătușa pământului. Povestea vieții sale este să spună cu un lirism discret, zgârcit, ca jocul (Arză-l-ar focul!) din argheziană De-a v-ați ascuns. Fraza are cadență amplă, adesea o anumită cantabilitate scoasă din repetiții care dau o muzicalitate solemnă, ceva între doinire și bocet.

Deși s-a iscălit pe două sute de fântâni în Bărăgan, el spune doar povestea fântânii, aceeași, esențială. El evocă doar scenariul călătoriei inițiatice spre inima pământului. Nu alunecă în anecdotic sau în evocarea unor întâmplări banale ori pitorești. Povestea despre facerea fântânii este un scenariu inițiatice la care participă în taină și singurătate doar el și țiganul Lălă. În final, va spune cu amărăciune: Cât de străini am trecut noi prin lume!

Întemeierea unei fântâni e tot ce am făcut noi bine pe lume. Chiar și ultima dorință este: să mă atârn de ea (de frânghie - n.n.) și să alunec ușor în jos, până ajung pe fundul unei fântâni. Și să am și cazmaua cu mine. Eu știu mai bine decât oricine să dau de un izvor proaspăt. ăsta a fost darul meu pe lume: să găsesc apă, să-i dau cep să curgă, ca unui butoi cu vin. Chiar dacă la Colcovanu este arșiță multă, râpi sterpe, movile de cretă, pământ tare ca o copită de drac pe dedesubt curge o gărlă. Există - cum ar spune Dumitru Radu Popescu - mări sub pustiuri.

Între fântânar și izvor se stabilește o relație ca de la vânător la vânat. Fântânarul caută loc potrivit, sapă ca orbeții. Adesea nu găsește nimic: am astupat puțurile spune el. Apoi, ca un Sisif al fântânilor, începe iar căutarea.

Fântânarul are muncă de ocnaș: înăuntru era întuneric și cald, parcă intrasem într-un sac de făină opărită. Izvorul este căutat, așteptat, mai ales pândit: pândeam

un foșnet - sub pământ, când te apropii de ea, apa foșnește ca lăstarul de plop.

Momentul descătușării izvorului este un moment sacru: M-am lipit cu spatele de perete și am privit ca la o minune. Apa urca într-un singur șuvoi, tremurător ca trestia, până la înălțimea capului meu.(...) Mă uitam șuvoiul urca, înflorea o clipă lângă fruntea mea și cădea. Era ca o prigorie legată cu ață de picior și care încearcă mereu să zboare.

Scarlat Cahul a depășit nivelul simplei utilități. El este un fântân poet, nu sapă doar fântâni ci practică o ipostază înaltă a datoriei, oficia: de fapt, în singurătate un ritual de înnobilare a câmpiei: Noi doi, Lălă și mine, am găsit dragostea într-un fel de fântână și ne-am împărțit noroc cu toți oamenii: am fărâmat-o în pumn și am presărat-o în apă. De atunci cine trece prin câmpia noastră și bea, cântă și iubește până la sfârșitul zilelor.

Florin Stoiciu**„Gestul în desen/ Desenul pe pânză”**

Găzduită de Muzeul de Artă Vizuală, expoziția itinerantă „Gestul în desen / Desenul pe pânză” a artistului plastic Florin Stoiciu, prof. univ. dr. la Universitatea Națională de Artă din București și Facultatea de Artă din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța (UOC), cuprinde 30 de portrete (28 reprezentându-i pe artiștii plastici invitați să expună alături de protagonist și două ale academicianului Răzvan Theodorescu și managerului muzeului din Constanța, doamna Doina Păuleanu, ambii istorici și critici de artă de notorietate națională și internațională.

Florin Stoiciu, unul dintre cei mai importanți graficieni români contemporani, distins de președintele României în 2019, de Ziua Mondială a Artei, cu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler, categoria - „Artele plastice”, nu este pentru prima oară când se întâlnește cu publicul gălățean. În 2014 a fost prezent cu expoziția personală „Mask 2014”, iar în 2017 a expus alături de Gheorghe Dican, Marius Barb, ZuZu Caratănase și Ovidiu Ionescu în expoziția „Cinci ori cinci”, fiind în același timp și curatorul expoziției „Ex Libris Brâncuși”, organizată cu prilejul împlinirii a 140 de ani de la nașterea marelui sculptor.

Expoziția „Gestul în desen/ Desenul pe pânză” continuă pe cea intitulată „Gestul în xilogravură”, manifestare cu valoare estetică, dar și pedagogică, încadrându-se în preocupările artistului de a căuta noi forme de exprimare în gravură prin experiențe proprii. Și această nouă expoziție a fost gândită la fel de autor

tot ca un experiment și un demers pedagogic, artistul considerând că în arta noastră contemporană modelele nu lipsesc și că ele constituie destule exemple care pot fi urmate de cei care bat la porțile consacrării în arta plastică. El însuși, după o activitate de 25 de ani ca profesor la Universitatea Națională de Artă din București, după cele peste 20 de expoziții personale organizate și cărți de specialitate publicate, poate fi luat drept un model educațional, un reper în însușirea desenului, despre care Degas spunea că „este modul în care vedem forma”, iar marele nostru Theodor Pallady, combătându-l pe Matisse, care considera că „desenul nu este decât femela, iar pictura este masculul”, afirma: „Eu cred exact contrariul. Desenul poate fi de sine stătător, în timp ce culoarea fără desen rămâne ceva nevertebrat ... delicvescent” („Jurnal”, Editura Meridiane, București, 1966, pag. 98).

Așa cum precizează într-un „Argument expozițional”, publicat în numărul din 3 iunie 2019 a ziarului „Ziua de Constanța”, pentru Florin Stoiciu a desena „înseamnă înainte de toate a gândi”. Desenul, spune el „este forma supremă de exprimare a unor stări și sentimente în arta vizuală”. Și continuă: „Din punctul meu de vedere, desenul este doar un instrument al gândirii mele. Este modul meu de exteriorizare a unor stări și sentimente față de un subiect propus. Nu realizez un chip! Creez o altă realitate a unui real anunțat. Orice formă de artă vizuală începe cu a gândi, pentru ca mai apoi să desenezi în volum, în plan sau în scris. Desenul este abecedarul gândirii unei compoziții”. În privința semnificației gestului, acesta notează: „Gestul reprezintă amprenta mea personală ca identitate văzută. Este o ștampilă a unei stări, a unui summum de întâmplări din gândirea mea cognitivă sau empatică”.

Cele 30 de portrete din expoziție sunt executate pe suport din pânză întinsă pe șasiu de lemn, având fiecare dimensiunea de 100 x 100 cm. În realizarea lor, graficianul a folosit mai multe tipuri de cărbune special pentru desen, gumă plastică (utilizată pentru corectarea lucrărilor în cărbune, creion, pastel și care are capacitatea de a absorbi praful fără a murdări sau distruge suportul), culori acrilice și pastel gras sau uleios. Artiștii portretizați sunt: Dorin Barbu, Marieta Besu, Aurel Bulacu, Răzvan Constantin (ZuZu Carătănase), Mariana Constantinescu, Nicolae (Nicu) Covaci, Gheorghe Caruțiu, Anca Ciofîrlă, Mircia Dumitrescu, Răzvan Dragoș, Gheorghe Fărcășiu, Emil Fronesu, Costel Iacob, Ovidiu Ionescu, Gavril Kovacs, Emilia Kiss, Eugen Mihăescu, Sofia Ovejan, Rareș Pantea, Eugen Raportoru, Valeriu Sepi, Anastasia Stoiciu, Monica Stoian, Cristian Tarbă, Napoleon Tiron, Ion Țițoiu, Mihai Tugearu și Aurel Vlad. Unii dintre artiștii plastici menționați activează în alte domenii. De pildă, Nicu Covaci și Valeriu Sepi (prezent la vernisaj), cu studii de arte plastice, sunt cunoscuți mai mult ca muzicieni, fondatori ai celebrei trupe de muzică rock „Phoenix”, înființată în 1962 la Timișoara; Monica Stoian este medic diabetolog; Emil Fronesu, absolvent al Liceului de Artă „N. Tonitza” din București, profesor de Educație plastică până în 2003, lucrează ca agent șef adjunct în cadrul Poliției de Frontieră din Sulina și

este student la Facultatea de Arte din Constanța; Anastasia Stoiciu, soția lui Liviu Stoiciu, este jurnalistă.

Parcurgând cele 30 de portrete, ne întărim tot mai mult convingerile despre Florin Stoiciu și creația sa. Artistul este un excelent desenator și un profund

cunoscător al psihologiei umane. Deși majoritatea tablourilor sunt executate în alb-negru, nu avem niciun moment sentimentul monotoniei. Graficianul găsește în fiecare lucrare poziția cea mai convenabilă pentru personajul reprezentat, îl fixează pe pânză văzut din față, din profil, semi-profil, bust, în picioare sau se oprește mai ale asupra expresivității faciale și ochilor, astfel că în ansamblul ei, expoziția creează impresia de varietate. În unele tablouri observăm chiar prezența unor duble portrete: personajul prezentat bust și în picioare într-un interior (Anastasia Stoiciu), bust în prim-plan și în picioare în plan secund (Costel Iacob).

Nicu Covaci cântă la chitară. Eugen Raportoru este surprins în atelierul de creație. Adesea, pe fundal apar unele elemente decorative sau este desenată o plasă cu ochiuri pătrate, întâlnită foarte des și în pictura artistului. Elementele de limbaj plastic (linia, punctul, pata, hașurile) sunt folosite cu mare artă, artistul obținând tonuri de intensități diferite, ce ating rafinamentul. Toți cei portretizați îi sunt prieteni lui Florin Stoiciu și artistul a știut să pătrundă cu subtilitate în forumul lor lăuntric și să le scoată în evidență trăsăturile care îi caracterizează. Se vede că atunci când le-a conturat chipul, el i-a observat cu atenție, i-a analizat, a participat la lumea lor interioară, i-a înțeles, le-a sondat adâncul, astfel că individualitatea lor este pusă în lumină cu pregnanță. Și mai mult, graficianul are acel har special despre care vorbea Matisse, de a face portretul să semene cu modelul, har pe care doar o mică parte dintre artiști îl au.

Manifestare de prestigiu a lui Florin Stoiciu, expoziția de grafică „Gestul în desen/ Desenul pe pânză”, prin ceea ce oferă publicului îndeplinește un

Corneliu STOICA

rol estetic și pedagogic covârșitor, din care cei aflați în învățământul artistic sau sunt pasionați de practicarea artei vizuale au foarte multe de învățat, fiindcă fără desen arta nu poate exista. Ea este cu atât mai mult importantă, cu cât în zilele noastre, genul portretului și mai ales a celui cu trimitere la o anumită persoană, este mai puțin cultivat tocmai datorită dificultăților pe care le presupune și pentru munca uriașă pe care o necesită. Să nu uităm că sculptorul francez Charles Despiau nu începea executarea unui portret până nu avea acceptul modelului că-i va poza în cel puțin 70 de ședințe. Apreciem inițiativa curajoasă a prof. univ. dr. Florin Stoiciu și considerăm că, dacă așa cum însuși declara, portretizarea celor 30 de prieteni „a fost un pretext de a se întoarce la căutările sale anterioare referitoare la compoziție și expresia plastică a unor elemente reale”, folosind mijloacele științei desenului, munca investită, căutările din ultimul an și rezultatele la care a ajuns nu i-au fost zadarnice. Succesul este deplin meritat. Elevii și studenții din învățământul artistic nu trebuie să scape vizionarea acestei expoziții!

Morphocroma - Florin STOICIU - „Gestul în desen / Desenul pe pânză”

DICTIONAR - Artiști plastici gălățeni (155)**CIOBOTARU-POPA, Gina-pictor.**

S-a născut la 30 iunie 1977 în Galați. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, Secția Pictură Monumentală, clasa profesorului David Sava (1995) și Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte (2011). Între 2001-2009 a lucrat ca pictor la Teatrul de Păpuși „Gulliver” Galați, începând cu 2012 a predat opționalul de pictură în mai multe instituții de învățământ preșcolar din Galați (Grădinița „Tom & Jerry”, Grădinița „Omul de Zăpadă”, Grădinița & Școala „Carmens”, Grădinița „Otilia Cazimir”, Grădinița cu program prelungit nr. 36, Grădinița „Codruța” etc.), iar din 2015 este profesor și coordonator al Atelierului de dezvoltare a creativității „Acces Visual Art”, Galați. *Expoziții personale:* „Structuri”, grafică, Galeria de Artă „Victoria”, Iași (2018). Din 2018 participă la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R. *Participări la expoziții de grup:* Expoziția „Muguri”, Galerile de Artă ale Filialei Galați a U. A. P. R. (1992); Salonul Național de Artă Plastică „Atitudini Contemporane”, ediția a IV-a (2011); Expoziția de pictură „Expresii”, Galerile de Artă ale

Filialei Brăila a U. A. P. R. (2013); „Balcic”, Galeria de Artă Ruse, TRUICART Events (2013); Salonul de Plastică Mică Brăila - Galerile de Artă ale Filialei Brăila a U. A. P. R. (2013-2018); Salonul de acuarelă, Galerile de Artă ale Filialei Brăila a U. A. P. R. (2013); Expoziția „Armonii”, Foaierul Teatrului Dramatic „Fani Tardini”, Galați (2013); Expoziția-Concurs Internațional de Creație Plastică „Eminesciana”, ediția a III și a IV-a Iași (2013, 2014); Salonul de iarnă, în cadrul Festivalului Internațional ARTE, ediția a IV a Iași, Galerile de Artă „Theodor Pallady” (2014); Participare cu lucrarea „Iluzie” (donație) la expoziția permanentă a Muzeului de Istorie și Etnografie din orașul Tg. Bujor (2015); Salonul Internațional al Profesorilor de arte vizuale, ediția a XVI-a, Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, Sala „Sergiu Dumitrescu” (2017); Expoziția internațională, Salonul profesorilor de arte vizuale”, ediția a VI-a, Centrul Expozițional „C. Brâncuși”, Chișinău (2018); Expoziția de artă vizuală „Interferențe”, Foaierul Ateneului din Iași (2018); Expoziția de artă vizuală „Careu de Dame”, ediția a IV-a, Galeria de Artă „Ion Neagoe”, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret” Iași (2018); „Salonul Internațional de Primăvară”, ediția a V-a, iART, Iași (2018). Expoziția Internațională „Micul Prinț”, ediția a XXIII-a, Muzeul de Artă Satu Mare (2018); Festivalul Internațional A.R.T.E., Galerile de Artă „Victoria”, Iași (2018); Bienala Internațională de Arte Miniaturale, Timișoara (2018); „Salonul Internațional de Vară”, ediția a V-a i.ART, Iași (2018); Expoziția de Artă Vizuală „Identități ieșene”,

ediția a VII- a Galeriile de Artă „Ion Neagoe“, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret“, Iași (2018); Simpozionul Național cu participare internațională „Dimitrie Cantemir și vocația europeană a gândirii românești“, ediția a XV- a, Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu“ Iași (2018); Expoziția Internațională „Micul Prinț“, ediția a XXIV- a, Muzeul de Artă Satul Mare (2019). În calitate de profesor, a organizat foarte multe expoziții cu creații ale copiilor, deschise în diferite instituții din Galați (Foaierul. Teatrului Dramatic „Fani Tardini“, Complexul Muzeal de Științe ale Naturii „Răsvan Angheluță“, City Mall Galați, Biblioteca Franceză „Eugene Ionesco“), a trimis lucrări ale copiilor la diferite concursuri naționale pentru preșcolari și școlari. *Participări la tabere de creație:* Tabăra ecologică „Altfel“, Gruparea „Athanor“, în cadrul proiectului „Circuitul Turistic Muzeal în județul Galați“ (2013);); Schimb cultural România-Franța, Galați-Dreux. Terre d'artistes-Athanor-Association Parisienne des Artistes Roumains. Montulé-Maison des Arts, Dreux; Facultatea de Inginerie, Universitatea „Dunărea de Jos“, Galați (2014). A realizat instalația de carte la vol. „Umbra fulgului” de Victoria Fonari, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați, colecția cArtESSENȚE, lansat la Salonul Artelor (2013). *Distincții:* *Diplomă de merit* la: Expoziția-Concurs Internațional de Creație Plastică „Eminesciana”, ediția a IV- a Iași (2014); Salonul de iarnă al Festivalului Internațional A.R.T.E, ediția a IV- a Iași (2014); Salonul

Internațional al Profesorilor de Arte Vizuale, ediția a XVII, Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați și Sala Polivalentă „Constantin Brâncoveanu“, Iași (2018); *Diplomă de onoare* la: Expoziția Concurs Internațional de Creație Plastică „Eminesciana“, ediția a III- a Iași (2018); *Diplomă de excelență* la: Expoziția de Artă Vizual „Careu de Dame“, ediția a IV- a, Galeria de Artă „Ion Neagoe”, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret“ Iași (2018); L: Expoziția de Artă Vizuală „Identități ieșene“, ediția a VII- a, Galeria de Artă „Ion Neagoe“, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret“ Iași (2018); *Premii:* Premiul III, Lucrarea „Armonia de culoare în design“, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice Studentești „Anghel Saligny“, ediția I (2009); Premiul pentru pictură, Expoziția de Artă Vizuală „Careu de Dame“, ediția a IV- a, Galeria de Artă „Ion Neagoe“, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret“, Iași (2018). Premiul pentru pictură, Expoziția de Artă Vizuală „Identități ieșene“, ediția a VII- a Galeria de Artă „Ion Neagoe“, Casa Corpului Didactic „Spiru Haret“, Iași (2018).

Aflată într-o permanentă căutare de exprimare plastică, Gina Ciobotaru-Popa explorează diferite tehnici, de multe ori combinându-le. În pictură se simte atrasă de tehnica laviurilor, de transparențe, suprapuneri, întrepătrunderi, grafisme, folosirea petelor de culoare decorative. În perioada cât a lucrat ca pictor la Teatrul de Păpuși „Gulliver” din Galați a realizat decoruri,

butaforie și păpuși pentru spectacolele adresate copiilor, a deprins și și-a însușit tehnica prelucrării polistirenului, fapt care mai apoi, în perioada octombrie 2011-mai 2012, i-a permis, ca printr-o colaborare cu firma „Escenomatica S. R. L.” din Oradea (denumirea actuală „Theming And Animatronics Industries S. R. L.”), să realizeze sculpturi din acest material, reprezentând personaje din desene animate, destinate parcurilor de distracții din Europa de Est

Lirice prin excelență, lucrările Ginei Ciobotaru-Popa sunt inspirate din peisajul atât de fermecător al României, sau elementele din natură sunt folosite pentru obiectivarea vizuală a unor idei, plămuiți care devin metafore plastice foarte sugestive („Colivia”, „Constatare”, „Credință”, „Cuibul”, „Stabilitate”, „Răsărit”, „Închinare”, „Iubire divină”, „Între alb și negru”). Întâlnim în compoziția lor păsări stilizate, fragmente de broderie populară, arbori în verdele cărora se simte forța dezlănțuită a sevelor pământului, motive fitomorfe, toate folosite într-o țesătură grafică și cromatică decorativă, emanând poezie și palpitul din plin al vieții. Imaginile atrag prin forma și coloristica lor vie, încântă ochiul și înalță spiritul. Din ele răzbat plăcerea cu care artista pictează și claviatura de emoții, sentimente și trăiri din timpul actului de creație. Gina Popa abordează și portretul, uneori doar voalat („Iluzie”), alteori cu maximum de expresivitate a figurii și pătrunderii în psihologia personajului feminin („Între cer și pământ”). „Inocență”, înfățișând un copil mânuind o marionetă cu fire, este un ecou al activității sale de pictor la Teatrul de Păpuși „Gulliver” Galați. Este o compoziție echilibrată, mai mult sobră, accentul pictoriței căzând mai ales pe chipul copilului, pe reliefarea concentrației cu care micul artist păpușar, din spatele unui paravan, mânuiește marioneta. Adesea, în spațiul plastic al unor tablouri își

fac loc înscrisuri indescifrabile, care creează o notă vădită de mister, de încercare de dezlegare a unor enigme.

Gina Ciobotaru-Popa, un pedagog dedicat cu desăvârșire dezvoltării creativității copiilor, descoperirii, cultivării și promovării talentelor, care face totul cu pasiune, dragoste, dăruire și răbdare, o artistă sensibilă, receptivă la frumosul din jur, cu o structură intimă a ființei deschisă spre poezie, gata oricând să aducă semenilor, prin pictura și grafica ei, mari bucurii estetice, care să-i înobileze și să-i facă mai buni.

Gina CIOBOTARU-POPA - Sculptură

Revista Dunărea de Jos

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

Președinte: COSTEL FOTEA

CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Manager: Viorel Sandu

Coperta 1 -

Coperta 2 -

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583 - 0225

Din sumar:

Ziua Dunării- Citate - p.4, 5; Poeme, autor Peter Sragher – p. 6, 7; Fragment din cartea „Viața de pilot”, autor Ioan G. Tofan – p. 8, 9, 10, 11; Procesul fluviului, autor Andrei Șarii – p. 12, 13, 14; Să mă aștepți, autor Gheorghe Bacalbașa – p. 15; Cronică de Octavian Mihalcea – p. 16, 17; „De Dunăre – Dănuire la Galați - Curgerea Dunării pe verticală, autor Ilie Zanfir – p.18, 19, 20, 21; Băi reci și cearșafuri, autor Nicolae Bacalbașa – p. 22,2 3; De la un pește, fragment din cartea „Misterele Galaților”, autor Violeta Ionescu – p. 24, 25, 26; Consulatul, fragment din cartea „Troica amintirilor, autor Gh. Jurgea-Negrilești – p. 27, 28, 29; Cronică de Ghiță Nazare – p. 30, 31; Cronică de Dan Plăeșu – p.32; Interviu cu Fănuș Neagu, realizat de Angela Baciuc – p.33,34,35; Cronică de Viorel Coman – p. 36, 37, 38, 39, 40, 41; Morphocroma, Corneliu Stoica – p. 42, 43, 44; Dicționar artiști plastici gălățeni, Corneliu Stoica – p.45, 46, 47.

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției.

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

	Magyarország		România		България		Сърбия		Україна		Российская Федерация
--	--------------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------	--	----------------------

ZIUA DUNĂRII

Galati, cod 800006, str. Dambovitza, nr. 61
 Tel.-Fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
 Email: office@cedj.ro; revista.dunare@cedj.ro
www.cedj.ro